



# જરતોશતી ધર્મશિક્ષક.

ખનાવનાર

એલલુ કેરશાપલુ આંદીઆ

તે

નામદાર સર જમશેદજી એલલાઈ જરતોશતી

મદરેઆના જંદ શિક્ષક

તથા

પારસી પંચાએત હસ્તક ચાલતી દેશાવરો ખાતેની  
જંદ અવસ્તાની નિશાલોનાં ઉપરી ઇલાદિ.

.. . . . .  
.. . . . .  
.. . . . .

આ ખલકના ખાવીદ તારી ખાલેશ દીન ઉપર  
હું એતેકાદ રાખનારો છું માટે તારાં ફરમાનોને હું  
કબુલ રાખું, તેઓને હું યાદ રાખું અને તેઓને  
દુન્યાના લોકોમાં જાહેર કરું અને તેને લગતાં કામો  
કરું.

## આવૃત્તિ પાંચમી.

મું બ ધ :

હાર્ટ પ્રીટીંગ પ્રેસ.

સને ૧૨૫૯ યજ્ઞદેજરદી-સને ૧૮૯૦ ઈસવી.

કૌમત ચાર આના.



૪૪૮૯

## જરતોશ્તી ધર્મ શિક્ષક.

બનાવનાર

એદલજી કેરશાસ્ત્રજી આંદીઆ

તે

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ જરતોશ્તી

મદરેસાના જંદ શિક્ષક

તથા

પારસી પંચાંગેત હસ્કત ચાલતી દેશાવરો ખાતેની જંદ  
અવસ્તાની નિશાલોનાં ઉપરી ઇસાદિ.

.. ૬૫૧૨૭૭ ૧૫૭૭૭૭ ૬૯ .. ૧૫૬૫૧૭ ૭૭  
.. ૭૭૭૭૭ .. ૧૨૭ ૬૫૧૭૭ ૧૧ ૬૫૧૨૭ ૧૧ ૬૫૧૨૭  
૬૯ ૧૫૧૨૭૭

ઓ ખલકના ખાવીંદ ! તારી ખાલેશ દીન ઉપર  
• હું એતેકાદ રાખનારો છું માટે તારાં ફરમાનોને હું કયુલ  
રાખું, તેઓને હું યાદ રાખું અને તેઓને દુન્યાનાં  
મોકામાં જાહેર કરું અને તેને લગતાં કામો કરું.

આવૃત્તિ પાંચમી.

મું બ ઇ :

ફાઈ પ્રીટીંગ પ્રેસ.

સને ૧૨૫૯ યજ્ઞજેનરદી-સને ૧૮૯૦ ઈસવી.

કીમત ચાર આના.

---

આ ચોપડી કાયદા પ્રમાણે રેજિસ્ટર કરાવી છે.

---

નેકનામ સર જમશેદજી જીજીભાઈ પારોનેટ,  
સી. એસ. આઈ.

સર દીનશાહજી માણિકજી પીટીટ પારોનેટ,  
શેઠજી સાહેબ યુરશેદજી ફરકુનજી પારખ,  
શેઠજી સાહેબ ફરાંમજી નશરવાનજી પટેલ,  
શેઠજી સાહેબ મનચેરજી હોરમજી કામાજી,

સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટરાન્સએશન ઇન્ડના  
તરસટી સાહેબો બેગ,

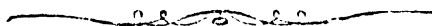
માનવંતા સાહેબો,

જરતોસ્તી ધર્મનો ફેલાવો થયેલો જેવાને તમે દી-  
લસોજી બતાવતા આવ્યા છો અને જરતોસ્તી શીરકાનું  
બહુ ચાહવામાં નેક નેમ ધરાવો છો તેનાં માનની ઈધાની  
દાખલ આ નાની ચોપડી તમે સાહેબોને અર્પણ કરવાની  
રત્ન લેઉં છું

હું માનવંત સાહેબો,

તમારો તાબેદાર સેવક,

એદલજી કેરશાસ્પજી આંટીઆ.



## દીબાચો પાંચમો આવૃત્તિનો.

“જરતોસ્તી ધર્મ શિક્ષક”ની પાંચમી આવૃત્તિનો દીબાચો લખવાનું તેનાં બનાવનારની સર્જનમાં છે, એમ એ કેતાબ સને ૧૮૭૬ માં પેહેલી પ્રગટ કીધી ત્યારે તેને સ્વમામાં પણ વમાર્યું ન હતું. પંદર વરસમાં આ નાની પણ ઉપયોગી કેતાબને પાંચમી ભરતએ છપાવામાં આવે એજ ખીના કહી આપે છે કે એ કેટલી જરૂરની અને ઉપયોગી છે. તેની ૯૦૦૦ નકલો અત્યાર સુધીમાં ખપી જવાથી આ વખતે ખીજી બે હજાર ચોપડીઓ છપાવવાની અમને જરૂર જણાઇ છે તે બાબે ખુશાલી જાહેર કરતાં આટલું કહેવા વીનાં ચાલતું નથી કે અમે તેમાં દર આવૃત્તિ વેલા નવો નવો સુધારો અને વધારો કરતા રહ્યા છીએ. છેલી વાર અમે જરતોસ્તી બાલકોની આપણાં પાક અવસ્તાવાંણી અસલ બાબામાંજ વાંચવા અને ભણવાની ઉલટ વધારવા માટે આ નાનાં ગ્રંથમાં અમે એક નાની શરૂઆત દાખલ અવસ્તા બાબાનાં મૂળાક્ષરો તથા શબ્દોનાં કોઠા આપ્યા હતા અને તે વાંચવાની સમજણ પાડી હતી. વધી અવસ્તાવાંણીનું લખાણ કેમ વંચાય અને ભણાય તે બતાવવા માટે અમે નમુનાં દાખલ થયા અને અમેમની સર્વથી પુરાતન બંદગીઓ તથા અવસ્તાનાં કેટલાક ફકરાઓ ઉતારી લીધા હતા. એમ કરવામાં અમારી જે સુખ નેમ હતી તે ઘણું દરજે પાર પડેલી જોઇ અમને મોટી ખુશી પેદા થાય છે. બાલકો મોટી ઉમરે ગુજરાતી લીખીની ખોટી જોડણીમાં

એક પવિત્ર બંદગી ભણી નવ્ય તેનાં કરતાં અસલ અવસ્તા ભાષામાંજ તે બંદગી શુદ્ધ ઉચ્ચારે ભણે તેમાંજ ખરો સવાળ છે, અને અમારા અનુભવ ઉપરથી અમે જોઈએ છીએ કે આ લાભ બાલકોને મલવા લાગ્યો છે.

એજ મુજબ હાલની આવૃત્તિમાં પણ અમે કેટલોક સુધારો અને વધારો કરવાની જરૂર જોઈ છે. કેટલાક સવાલોનાં જવાબો ઘણાં લાંબા હોવાથી બાલકોને તે પાઠે કરતાં મુશ્કેલી પડતી હતી અને તેઓ ગુચવાઈ જતાં હતાં એમ જણાયાથી અમે તે જવાબો ટુકા કરી નાંખ્યા છે. તેમજ વડી કેટલાક નવા સવાલ જવાબોનો વધારો કરીને તથા અવસ્તાવાંણીમાંથી કેટલાક નવા ફકરાઓ અને બંદગીઓ શરૂઆતનાં સફાઓમાં ઉમેરીને આ ગ્રંથમાં લગભગ ૧૫૫ ફાર્મ જેટલો વધારો કીધો છે.

એ રીતે આ નાનું પુસ્તક પોતાનાં ખપ અને ઉપયોગમાં વધતું જવાથી અતરેનાં પારસી પંચાએતનાં લાયકીવાલા સેક્રેટરી સાહેબ શેઠ નસરવાંનજી બેહરંમજીએ તેને પાંચમી વાર છપાવી પ્રગટ કરવાને અમેને ઉત્તેજન આપ્યું છે અને સર જમશેદજી જીજીભાઈ ત્રાન્સલેસન ફાંડના નામદાર તરસ્તી સાહેબોની મંજુરીઆત મેલવીને એક વાર ફરીને લાયક આશ્રો અપાવવાની. મેહરબાંની કીધી છે, જે માટે તરસ્તી સાહેબોનો તેમજ સેક્રેટરી સાહેબનો ઉપકાર માનવાની આ ઠેકાંણે ફરજ વીચાર્યે છીએ. મુંબઈ તા. ૧ લી એપ્રેલ સને ૧૮૯૦.

એ. કે. આંટીઆ.



## દીખાચો પેહેલી આવૃત્તિનો.



નાની વયનાં બાલકોને આપણા બરહક જરતોસ્તી ધર્મ તથા નીતિને લગતું જ્ઞાન સેહેલથી આપવાને બની આવે એવા હેતુથી આ ચોપડી જરતોસ્તી કોમનાં બાલકોને સારૂ તૈયાર કીધી છે. તે મધે જે કાંઈ ખાંમીઓ હમારા વિદ્વાન બાઈઓને નજર આવે તે દરજુજર કરવી અને મેહેરખાનીની રાહ હમોને તે જણાવવાની તસ્દી લેવી કે હવે પછી એ પુસ્તકની બીજી આવૃત્તિ કહાડતી વેલા તે ઉપર ધ્યાન પોંહેંચાડવામાં આવે.

હમોએ કેટલેક ઠેકાણે ‘કુટ નોટસ’માં યજ્ઞશને વંદીદાદ, યસ્ત વિગેરેનાં ફકરાનાં નંબર ટાંકી બતાવ્યા છે તે ગ્રેફિસર વેસ્ટરગાર્ડે આપણા પાક અવસ્તાને એકઠા કરી છપાવેલાં પુસ્તક પ્રમાણે છે અને એ ફકરાઓ હમોએ જંદ ભાષામાં ટાંકી બતાવ્યા નથી તેમજ તેનો શબ્દે શબ્દનો તરજુમો પણ કર્યો નથી પણ માત્ર તે ફકરાઓનો સારાંશજ આપ્યો છે.

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈનાં ધર્મખાતાંને લગતી છોકરીઓની એક નિશાળમાં જંદ અવસ્તાની કેલવણી હમારા હસ્તક આપવામાં આવે છે તેની લાંબી મુદતના હમારા અનુભવ ઉપરથી તેમજ ઉપરી દસ્તુરજી સાહેબ પેશુતનજી બેહરાંમજી સંજાણાએ તથા મજકુર ધર્મખાતાનાં ‘સેકરેટરી’ શેઠ નશરવાનજી બેહરાંમજીએ એવી ચોપડીની અગત બતાવ્યાથી આ ચોપડી તૈયાર

કરવા પાછલ હમોએ બનતી કોશેશ કીધી છે અને ઉમેદ રાખીએ છીએ કે એ ચોપડી સર્વને પસંદ પડશે.

હમારે જણાવવું જોઈએ કે એવી જાતની ઘણીક ચોપડીઓ બાલકોને ધર્મની કેલવણી આપવાની મતલબથી આજસુધીમાં બાહર પડી ચુકી છે, પણ આ ચોપડીમાં બાલકોને લાયકની ઘણીક સેહેલી બાબતો સમાવીને તથા જરતોસ્તી ધર્મને લગતાં મુખ્ય ફરમાનો દાખલ કરીને આ ચોપડી જરતોસ્તી બાલકોને વધારે ઉપયોગી થઈ પડે એવી નેમ હમોએ રાખી છે.

આ ચોપડી બાહર પાડવા આગમજ દસ્તુરજ સાહેબ પેશુતનજ બેહેરાંમજ સંજાણાએ તરદી લઈને તપાસી છે માટે તેઓનો ઉપકાર આ જોગવાઈએ હમો માનીએ છીએ તેમજ જરતોસ્તી અનજુમનનાં ફંડના તરસ્ટી સાહેબોએ હમોને આ કામમાં ઘટતી મદદ આપી છે તેથી તે સાહેબોનો જી ઉપકાર આ જોગવાઈએ હમો માનીએ છીએ.

એ. કે. આં.

## સાંકલ્પીકં.

જગતના બનાવનાર અહુરમજ્દ વીશે.....	૧
અમશાસ્પદ, ફરેસ્તા દેવ દરજ્જે અને પેલી દુન્યા વીશે	૩
પેગંબર અશો જરતોસ્ત વીશે.....	૮
ધર્મ વીશે.....	૨૦
જરતોસ્તી ધર્મમાંથી મલતી નીતિ વીશે.....	૨૬
બંદગી વીશે.....	૩૭
સુદરેહ અને કુસ્તી વીશે.....	૪૧
ગહંઆર, ગાથા, ગેહ અને જશન વીશે.....	૪૮
માણુસની ફરજો તથા તેના ગુજરવા પછીની હાલત વીશે	૫૩
જરતોસ્તી ધર્મને લગતાં પુસ્તકો વીશે.....	૬૪
ધરાંન દેશ તથા અવસ્તામાંથી મલતી ધરાંનના પાદ- શાહો વીશે.....	૬૬
પરચુટણ બાબદો વીશે .....	૮૧

## આ ચોપડી તપાસીને દરતુરજી સાહેબ પેશુતનજી બેહરંમજી સંજાણાએ આપેલો અભિપ્રાય.



ભાઈ એદલજી કેરશાસ્ત્રજી આંડીઆએ આએ ‘જરતોશતી ધર્મ શીક્ષક’ નામની નાની ચોપડી જરતોશતી બચાંઓને આપણા મહજબની ટુંકમાં સહમજ આપવાની મતલબથી બનાવીને હમોને વાંચવા સારૂ મોકલી હતી અને તે હમોએ તપાસી છે. આએ નાનું પુસ્તક ભાઈ એદલજીએ સારાં ધ્યાનથી અને સલીસ એબારતમાં રચ્યું છે, તેમજ તેમાં જરતોશતી દીનને લગતા ખોલાસાઓ સવાલ જવાબના આકારમાં બચાંઓને સમજ પડે એવા ટુંક ફકરાઓમાં સમજાવેલા છે માટે આએ પુસ્તક જરતોશતી બચાંઓની ધર્મ સંબંધી કેલવણીને સારૂ કેટલેક દરજ્જે ઉપયોગી છે, તેથી નેક જરતોશતીઓને આએ પુસ્તક ખરીદ કરી પોતાનાં નાનાં બાલકોને તે ઉપરથી ધર્મને લગતી કેલવણી આપવાની હમો એલતેમાસ કરીએ છીએ.

રોજ ૬ માહ ૩ સને ૧૨૪૬ ઈજ્જેજરદી.

લાં પેશુતન દશતુર બેહરંમજી સંજાણાં.



## ખોલાસો.

અવસ્તા ભાષાની લીપી વાંચવા તથા લખવાને ખીણ ભાષાઓની લીપીની માફક અઘડી નથી. અવસ્તા ભાષાના જે અક્ષરો છે તે આવડવાથી સેહેલથી વાંચ્યો વંચાઈ શકે છે, કેમકે અવસ્તા ભાષાના વ્યંજનોની સાથે જે સ્વર જોડાય છે તે. આખો સ્વર તેની પાસે મુકવામાં આવે છે પણ ગુજરાતીમાં તે સ્વરોની નીશાંણીઓ વ્યંજનની સાથે જોડેલી આવે છે જેમકે ॐ=કા ૧૭=કિ ઇત્યાદી. હવે જ્યારે અવસ્તામાં સ્વર સાથેનો આખો ૨૭ લખાય છે ત્યારે ગુજરાતીમાં ક ની બરાબર ખોલાય, પણ સ્વર વીનાનો ૭ લખવો હોય તો ગુજરાતીમાં તે આ પ્રમાણે ફૂંચાને ખોડો લખાય છે. જેમકે અવસ્તાનો શબ્દ ॐ=કા નામનું છે તેના પેહેલા વ્યંજન નૂ ની પાસે આ સ્વર આવ્યાથી ના થયું તથા ખીજ વ્યંજન મ્ ની પાસે અ આવ્યાથી મ આખો થયો પણ છેલા વ્યંજન નૂ ની પાસે કોઈ પણ સ્વર નથી તેથી અરધો ચાને ખોડો નૂ ખોલાય છે. હવે જેમ ગુજરાતીમાં જોડાક્ષરો આવે છે તે બે ત્રણ વ્યંજનો સાથે કકડા થઈને જોડાય છે પણ જે અવસ્તામાં જોડાક્ષર લખવા હોય તો બે ત્રણ વ્યંજનો સ્વર વીનાં આખાજ પાસે પાસે લખાય છે જેમકે ॐ=કા १૭=કિ=કન ચોથા, ॐ=કા १૭=કિ १૭=કન જરથુસ્ત્ર. ઇત્યાદી. આ પેહેલા દાખલામાં ખૂ અને ષ ની પાસે કોઈખી સ્વર આવ્યો નથી, પણ નૂ ની પાસે અ સ્વર આવ્યો છે તેથી આખો જોડાક્ષર ખ્ખન (=કન) થયો છે; એજ રીતે થૂ ની પાસે સ્વર નથી પણ રૂ ની પાસે અ સ્વર છે તેથી થ્ થ જોડાક્ષર ખ્ખ્યો છે. ખીજ દાખલામાં છેલ્લો જોડાક્ષર સ્ત્ર છે તેનું કારણ ખી ઉપર સમજાવ્યું તેમજ છે.

# જંદ મૂળાક્ષરો.

— ૦૦ —

સ્વર. ઉચ્ચાર.

અ અ

આ આ

ઇ ઇ

ઈ ઈ

ઉ ઉ

ઊ ઊ

ઈ ઈ ઐ

ૈ ઈ ઐ

ઋ ઋ અઐ

ૠ ઋ આઇ

ૡ ઋ અઔ

ૢ ઋ આઉ

ૣ, ૤ ઐ

૥ ઈ, ઐ

૦ ઐ

૧ ઔ

સ્વર. ઉચ્ચાર.

૨ ઔ

૩ અં

૪ આં

૫ આડ

અંજન ઉચ્ચાર.

૬ કં

૭ ખં

૮ ખં

૯ ગં

૧૦ ઘં

૧૧ ઙં

૧૨ ચં

૧૩ જં

૧૪ ઝં

૧૫ ઞં

૧૬ ણં

૧૭ તં

૧૮ દં

૬ બ

31. 6

અવસ્તા. ઉચ્ચાર.

.ફી)૧૫ અહુરો.  
 .૬૬)૫૫ આતરેમ્  
 .૫૫૫૫ ધરિત  
 .૫૫૫૫ ઈજ્ય  
 .૫૫૫૫ ઉજદાન  
 .૫૫૫૫ ઊન  
 .૫૫૫૫ ઐરેષિ  
 .૫૫૫૫ અએખ  
 .૫૫૫૫ આધથિ  
 .૫૫૫૫ અઓત  
 .૫૫૫૫ ઐવીસ.  
 .૫૫૫૫ એમવન્ત  
 .૫૫૫૫ ઐધમ્  
 .૫૫૫૫ ઐયુમ્  
 .૫૫૫૫ અન્તરે  
 .૫૫૫૫ આંજધ  
 .૫૫૫૫ આત્રુધ  
 .૫૫૫૫ કતાર  
 .૫૫૫૫ ખડ્સન

અવસ્તા ઉચ્ચાર.

.૫૫૫૫ પ્રતુ  
 .૫૫૫૫ ગઓષ  
 .૫૫૫૫ ધેના  
 .ફી)૩૫ અંદ્રો  
 .૫૫૫૫ અમન  
 .૫૫૫૫ જજ્ય  
 .૫૫૫૫ જએન  
 .૫૫૫૫ જનાતર  
 .૫૫૫૫ દંધુ  
 .૫૫૫૫ તનુમ્  
 .ફી)૫૫૫૫ ત્યએષો  
 .ફી)૫૫૫૫ થાયો  
 .૫૫૫૫ દએન  
 .૫૫૫૫ દધ  
 .૫૫૫૫ નએમ  
 .૫૫૫૫ પુથ  
 .ફી)૫૫૫૫ ફેધો  
 .૫૫૫૫ બાજુ  
 .૫૫૫૫ મધતિ



























[illegible]













# જગતના બનાવનાર અહુરમઝદ વીશે.



**સવાલ**—જગતનો બનાવનાર કોણ ?

**જવાબ**—દાદર અહુરમઝદ.

**સૌ**—તે વીશે પાક અવસ્તામાં કાંઈ લખાણ આવેલું છે ?

**જૌ**—હાથ; એવું લખાણ આવે છે કે પેદા કરનાર અહુરમઝદને હમો યાદ કરીએ છીએ કે જોણે આપણને પેદા કીધા, જે આપણું રક્ષણ કરે છે, જે અતીથય વરંધી કરનાર મીનો છે.?

**સૌ**—દરેક ચીજની સંભાલ કરનાર અને પાલનાર કોણ છે ?

**જૌ**—પાક પરવરદેગાર સિવાય બીજો કોઈ નથી.

**સૌ**—તે વીશે અવસ્તામાં શું લખાણ મળે છે ?

**જૌ**—પરવરદેગાર બોલે છે કે “સંભાલ કરનાર, પેદા કરનાર, અને પાલનાર હું છું.”(૨)

**સૌ**—પરવરદેગાર ક્યાં છે ?

**જૌ**—તે સઘલે ઠેકાણે છે અને માણસ જાતનાં જાહેર કાંમોને તે જોય છે એટલુંજ નહીં પણ છુપાં કાંમોને બી જોય છે.

---

૧ યશને હા ૧ લો ૩. ૧ લો.

૨ અહુરમઝદ યસ્ત ૫. ૫૨ મો.

સૌ-ખોદાનો આકાર કેવો છે ?

જૌ-તેને કંઈ આકાર નથી પણ માત્ર એક રોશનીનો ઝરો છે.

સૌ-દાદાર અહુરમજ્દનાં ગુણો જણાવો.

જૌ-જે સાહેબ ઘણાજ દબદબાવાલો, ચલકાતવાલો, સર્વેથી મોટો, સર્વેથી સરસ, સર્વેથી સોહામણો, વાજખી ઇનસાફ કરનારો, ઘણાજ અકલમંદ, સારી જાતનો, ઘણાજ પવિત્ર, નેક જાણુનારો, ખોહલી ખુશીવાલો છે. ?

સૌ-ખોદા આપણને દખાતો નથી ત્યારે આપણે કેમ જાણીએ કે તે છે ?

જૌ-તેની બનાવેલી ઉમદા ચીજો ઉપરથી તેની હસ્તી માલમ પડે છે. કુદરતમાં જે જે ચીજો માણસ જાતથી નહીં બની શકે તેવી ચીજોનો બનાવનાર કોઈ હોવો જોઈએ અને તે ખોદા પોતે છે.

સૌ-ખોદાનાં નામ કેટલાં છે ?

જૌ-તે સાહેબની ખુબીનો જેમ પાર નથી તેમ તેના નામોખી બેહદ છે, પણ પાક અવસ્થામાં તેનાં મુખ્ય નામ ત્રણ છે.

સૌ-ખોદાનાં મુખ્ય ત્રણ નામો તે કયાં ?

જૌ-દાદાર, અહુરમજ્દ અને અશો.

સૌ-એ ખોલોનો અર્થ શું ?

જૌ-દાદાર ઐટલે પેદા કરનાર, અહુરમજ્દ ઐટલે મહાજ્ઞાની સાહેબ, અને અશો ઐટલે પવિત્ર.

સૌ-ખોદાને અવસ્તામાં વારેઘડીએ કયાં ના-  
મથી ઝાલખેલો છે ?

જૌ-અહુરમઝદ.

સૌ-ખોદાને ' મીનોઆન મીનો ' કહે છે તેનું  
કારણ શું ?

જૌ-આપણુ માણુસ જાત મીનો યજ્ઞદો (ફ-  
રેશ્તાઓ)ને જોઈ શકતા નથી અને તેઓને લગતી  
સમજ ધરાવી શકતા નથી તેમ યજ્ઞદો અશો અહુ-  
રમઝદને લગતી દાનાઈ અને સમજ મેલવી શકતા  
નથી તેથી તેને મીનોઆન મીનો કહે છે.

સૌ-ખોદાતાલાએ દુન્યામાં માણુસની છં-  
દગીના આધારને માટે કઈ મુખ્ય ચીજ પેદા કીધી છે?

જૌ-રેશની, હવા, પાણી, ગરમી, ઝાડપાણુ,  
ગોસ્પંદ વગેરે બીજી ઘણી ચીજ માણુસનાં સુખને  
સાડું ખોદાએ પેદા કીધી છે.

અમશાસ્પંદ, ફરેશ્તા, દેવ દરૂજે અને  
પેલી દુન્યા વીશે

સૌ-અમશાસ્પંદ ખોલનો અર્થ શું ?

જૌ-ઘણા ખુજેર્ગ અને અમર્ગ.

સૌ-અમશાસ્પંદ કેટલા છે અને તેઓ શાના  
નામો છે ?

૪૦-છ છે અને તે જોદાની શકતીઓનાં નામ છે જેવાં કે બેહમન, અરદીબેહેશ્ત, શેહરેવર, અસ્પંદારમદ, જોરદાદ, અને અમેરદાદ.

સ૦-એઓના નામ પાક અવસ્તામાં શું છે ? અને તેનો અર્થ શું ?

૪૦-વહુમનો એટલે ભણું મન, અષવહિશ્ત એટલે ઉત્તમ પવિત્રાર્થ, ક્ષત્રવૈર્ય એટલે બાદશાહી અથવા હુકુમત, સ્પેંતઆરમૈતી એટલે ડાહ્યાપણ, હૃવિવતાત્ એટલે પુરતાપણું, અને અમેરેતાત્ એટલે અમર્ગી.

સ૦-એ નામોના અર્થ ઉપરથી તમો શું સમજ્યા ?

૪૦-ભલી મનશનીનો ગુણ, પવિત્રાર્થ એટલે નેકી અને સચાઈ, હુકુમત એટલે મોટાઈ, ડાહ્યાપણ, સુખાકારી, કીરતી, અને જીવ અમર્ગ રહે એવા સારા ગુણો મેલવવાની જો આપણે બાહેશ રાખીએ તો જોદાની છ શકતીની મારફતે તેની આપણે મદદ માંગીએ છીએ.

સ૦-યજ્ઞ ( કર્ષેશ્તા ) શબ્દનો અર્થ શું ?

૪૦-યાદ અથવા સ્તુતી કરવા લાયક.

સ૦-અમશાસ્પંદ અને યજ્ઞદાનું કામ શું ?

૪૦-જોદાતાલાએ તેઓને જુદી જુદી શકતી આપીને મીનો (એટલે પેલી દુન્યા) અને ગેતી (એટલે આ દુન્યા)ની સંભાલ રાખવાને કામો ફેરવી આપેલાં છે.

**સૌ**—પાક અવસ્તામાં કેટલાએક યજ્ઞ અમ-  
શાસ્પંદાને નારી જાતીનું રૂપ આપેલું છે તે કયા  
અને કેટલા છે ?

**જૌ**—તે છ છે જેવા કે અસ્પંદારમદ, આવાં,  
ગોશ, ફરવરદીન, દીન અને અર્શિશ્વંગ.

**સૌ**—ફરોહર એટલે શું ?

**જૌ**—દુન્યાની અંદર આત્માને અહુરમજ્દની  
તરફેનમાં રહેવાને વાસ્તે જે શક્તી બખ્ષેલી છે  
તેનું નામ ફરોહર અથવા ફવશી છે.

**સૌ**—ખોદાતાલાની મરજીથી આ દુન્યા ચલા-  
વવાને સારૂ જે બે મુખ્ય શક્તી પેદા થઈ છે તેનાં  
નામ શું ?

**જૌ**—‘સ્પેંતોમઘન્યુશ’ અને ‘અંત્રોમઘન્યુશ.’

**સૌ**—એ શબ્દોના અર્થ શું ?

**જૌ**—સ્પેંતોમઘન્યુશ એટલે ગેબી રીતે દુન્યાનો  
વધારો કરનાર અને અંત્રોમઘન્યુશ એટલે ગેબી રીતે  
તે દુન્યાનો ઘટાડો અથવા નાશ કરનાર.

**સૌ**—સ્પેંતોમઘન્યુશના હાથ તલે કામ કરના-  
રાઓ કોણ છે ?

**જૌ**—અમશાસ્પંદા અને યજ્ઞદા સ્પેંતોમઘન્યુ-  
શની મરજી પ્રમાણે કામ કરનારા છે અને દુન્યાનો  
વધારો કરવામાં મદદગાર થાય છે.

**સૌ**—અંત્રોમઘન્યુશના હાથ તલે કામ કરનારા  
કોણ છે ?

૪૦-દેવો અને દરજ્જે અંગ્રોમઈન્યુશની મરજી પ્રમાણે કામ કરનારા છે અને તેઓ દુન્યાનો નાશ કરનારા છે.

સ૦-દેવો અને દરજ્જે એટલે શું ?

૪૦-દેવ એટલે ગુકશાન કરનારાં તથા બદીને ઉત્પન્ન કરનારાં ખરાબ માણસો તથા પદાર્થો, અને દરજ્જે એટલે જીકાઈનો વધારો કરનારાં.

સ૦-અંગ્રોમઈન્યુશનો આએ દુન્યામાં દાર શું છે?

૪૦-તે બનતાં સુધી દરેક માણસને લલચાવીને ખુરા માર્ગ ઉપર ચલાવવાની કોશેશ કરે છે અને પોતાના વીચારને લગતું કામ કરવાને સાદ માણસને શંકામાં નાખે છે.

સ૦-ખોદાતાલાની એ બે મુખ્ય શક્તી વીશે તમે શું સમજ આપશો ?

૪૦-ખોદાતાલાએ દુન્યાની પેદાયશમાં માણસ જાતની પરીક્ષા કરવાને એ બે શક્તી વડે બે માર્ગ કીધેલા છે એક સારો અને એક ખરાબ અને માણસને અકલ આપી છે તેથી આપણે સારો માર્ગ પસંદ કરવો અને ખુરો માર્ગ તજી દેવો.

સ૦-અંગ્રોમઈન્યુશનો દાર ક્યાંસુધી જારી રેહશે?

૪૦-રસ્તાખેજ ( ક્યાંમત )ના વખત સુધી તે પોતાનાં કામમાં ફાવ્યા કરશે અને ત્યાર પછી શેતાની ખવાસ માણસમાંથી ખીલકુલ નીકલી જશે અને સઘળી દુન્યાનાં લોકો ખોદાઈ માર્ગ અખતીઆર કરશે.

સ૦-ખેહેશ્તનો સરદાર કોણ છે ?

જા૦-સ્પેંતો મઈન્યુશ.

સ૦-અવસ્તા પ્રમાણે બેહેશ્તનાં દરજ્જા કેટલા છે ?

જા૦-ચાર છે, જેવા કે હુમતનાં દરજ્જાવાળું એટલે નેક વીચાર કરનારાઓને મળે તે; હુમ્મનાં દરજ્જાવાળું એટલે નેક બોલનારાઓને મળે તે; હવરશ્તનાં દરજ્જાવાળું એટલે નેક કામો કરનારાઓને મળે તે; અને અનધ્ર રચોચાઓ એટલે બેહદ રોશનીબરેલું.

સ૦-પાછલી કેતાબોમાં કેટલાં બેહેશ્ત જણાવેલાં છે ?

જા૦-સાત દરજ્જાનાં બેહેશ્ત છે, જેવાં કે ચીનવત પુલ, હમેસ્તગાંન, સતરપાયા, માહાપાયા, ખોરશેદપાયા, ગરોથમાંન અને અસર રોશની.

સ૦-દોજખનો સરદાર કોણ છે ?

જા૦-અંગ્રોમઈન્યુશ.

સ૦-અવસ્તા પ્રમાણે દોજખના તબકા કેટલા છે?

જા૦-ચાર છે, ફશમતના દરજ્જાવાળું એટલે પુરૂં વીચારનારાઓને મળે તે, ફજુખતના દરજ્જાવાળું એટલે પુરૂં બોલનારાઓને મળે તે, ફજવરશ્તના દરજ્જાવાળું એટલે પુરૂં કામ કરનારાઓને મળે તે, અને અનધ્રતેમ એટલે અતીશય અંધારૂં દોજખ.



## પેગંબર અશો જરતોશ્ત વીશે.



સૌ—પેગંબર એટલે શું ?

જૌ—ખોદાની તરફથી પેગામ અથવા દીનનો લાવનાર.

સૌ—આએ દુન્યામાં પેગંબરને આવવાનું કારણ શું ?

જૌ—માણુસજાતને પાક ખોદાતાલાના હોકમ મુજબ ચાલવાની સમજ આવવા સારૂ, જેથી માણુસો પાક ખોદાતાલાની મરુત મુજબનાં કામો કરીને આએ તથા આવતી દુન્યાનું સુખ અને મોટાઈ મેળવી શકે, પુનનાં કામો કરે, અને અનીતીનાં કામોથી દુર રહે.

સૌ—આપણા પેગંમબર સાહેબનું નામ શું ?

જૌ—જરતોશ્ત્ર સ્પીતમાન.

સૌ—એ શબ્દનો અર્થ શું ?

જૌ—ચલકતો તારો.

સૌ—જરતોશ્તને ચલકતો તારો કહેવાનું કારણ શું ?

જૌ—જેમ એક તારો અંધારી રાતે માણુસોને રોશની આપીને તેઓને રસ્તો દેખાડે છે તેમ પેગંબર અશો જરતોશ્તે અજ્ઞાન માણુસોને ધર્મના

જ્ઞાનની રોશની આપીને ઔદાઈ માર્ગ દખાડયો તેથી એને ચલકતો તારો કહે છે.

**સૌ—**એ નામની સાથે સ્પીતમાન એ શબ્દ આવેલો છે તેનું કારણ શું ?

**જૌ—**સ્પીતમાન એ શબ્દનો અર્થ ઘણો પવિત્ર એવો થાય છે. પણ જરથોશ્તના વડવાઓમાં એવાં નામનો એક અશો માણસ થઈ ગયો છે કે જેના નામની જોલખ પેગંબરના નામની સાથે આપેલી છે.

**સૌ—**જરથોશ્તનો જનમ કયે દહાડે થયો હતો ?

**જૌ—**રોજ દસે અને માહા ૧લો એટલે ઔરદાદસાલને દીવસે.

**સૌ—**પેગંબર જરથોશ્તને થઈ ગયાને આજે કેટલાં વરસ થયાં ?

**જૌ—**એના જમાના વીશે ચોકસ મત નથી પણ આશરે ૪૦૦૦ વરસ થયાં છે.

**સૌ—**પેગંબર સાહેબનો જનમ કયાં થયો હતો ?

**જૌ—**ધર્શિન દેશમાં ‘જબર’ નામના પહાડમાંથી વહેતી ‘દરજક’ નામની નદીને કીનારે આવેલાં ‘રએ’ નામના શહેરમાં થયો હતો.

**સૌ—**આપણા પેગંબરની માએ તથા બાપનું નામ શું ?

**જૌ—**માએનું નામ દોગદો અને બાપનું નામ પોરોશસ્પ હતું.

**સૌ—**પેગંબર સાહેબની બાયડીનું નામ કહો.

જા૦-હવેવી.

સ૦-પેગંબરને કેટલાં છોકરાં હતાં ?

જા૦-૭, તેમાં ત્રણ છોકરા અને ત્રણ છોકરી હતી.

સ૦-છોકરાઓનાં નામ જણાવો.

જા૦-એસદવાસ્તર, ઉર્વતતનર અને હવરેચીઘ ( યાને ખારશેદચેહર ).

સ૦-છોકરીઓના નામ દેઓ.

જા૦-ફેની, ધીતી અને પોરચીસ્તી નામની ત્રણ છોકરી હતી.

સ૦-પેગંબર જરથોસ્તથી તે સ્પીતમાનસુધીની પેહેલી ( બાપદાદાઓ )નાં નામ દેઓ.

જા૦-જરથોસ્ત, પોરોશસ્પ, પેતેરસ્પ, ઝોર્વદસ્પ, હેચદસ્પ, ચક્ષનોશ, પેતેરસ્પ, અર્જદસ્પ, હરદાર અને સ્પીતમાન.

સ૦-પેગંબર જરથોસ્ત કોણુની ઝોલાદથી હતા?

જા૦-પાદશાહ ફરેદુનની ઝોલાદથી.

સ૦-પેગંબર જરથોસ્તે ખોદાની હજુરથી દીનને લગતી સમજ મેળવવાની કોશેશ કેટલાં વરસની ઉમરે કરવા માંડી હતી ?

જા૦-ત્રીસ વરસની ઉમરે.

સ૦-કેટલાં વરસની ઉમરે દીન જાહેર કીધી ?

જા૦-ચાલીસ વરસની ઉમરે.

સ૦-પેગંબરે કયા પાદશાહના વખતમાં અને કયા શહેરમાં દીન ફેલાવી ?

૪૦-કચ્છે ગુસ્તાસ્પના વખતમાં, બલખ શેહેરમાં.

૨૦-પાદશાહ કચ્છે ગુસ્તાસ્પે પેગંબર જરથો-  
શ્તની દીન કેવી તરેહથી કબુલ રાખી ?

૪૦-પાદશાહ કચ્છે ગુસ્તાસ્પે જરતોશ્તની દીન  
પેહેલાં કબુલ નહી રાખી ; પણ જરે અશો જરતો-  
શ્તે કેટલાક મોજેજ બતાવ્યા ; આદરપુરજીન નામનાં  
આતશનો ચમત્કાર તથા સરવનાં ઝાડનો મોજેજ  
તથા અવસ્તા કલાંમની ખુબીઓ દખાડી ત્યારે પા-  
દશાહે દીન કબુલ રાખી.

૨૦-પાદશાહને બીજી કંઈ અસરથી દીન વીશે  
ખાતરી થઈ ?

૪૦-ફરેશ્તાઓની મારફતે તેની દીન કબુલ  
કરવાની પાદશાહને ચેતવણી મલી તથા કાગેલ  
વીદાનોને બોલાવી તેઓની સાથે તકરાર કરાવી  
તેમાં અશો જરતોશ્તે દખાડેલું કુદરતી શક્તીવાલું  
જ્ઞાન જોઈને ગુસ્તાસ્પ પાદશાહે દીન કબુલ કીધી.

૨૦-અશો જરતોશ્તની દીન પાદશાહ ગુસ્તાસ્પે  
કબુલ કીધી તેનાં બદલમાં પેગંમબર જરતોશ્ત ત-  
રફથી દાદારની હજુરમાં ચાહેલી દુવાથી તે પાદશા-  
હને કંઈ મોરાદ મલી હતી ?

૪૦-પાદશાહ ગુસ્તાસ્પે જીવતાં જીવત બેહે-  
શ્તનું મકાન જોયું, તેનો બેઠો અસ્પંદીઆર રોઈ-  
નતન એટલે જોરાવર બદનનો થયો. તેનો બીજો  
બેઠો પેશુતન અમર્ગ થયો, અને તેનો વજીર જા-  
માસ્પ ભવિષ્યમાં બનનારી વાત જાણનારો થયો.

સૌ-અશો જરતોશ્ત ખોદાની હજુરથી કંઈ ચીજો લાવ્યો હતો.

જૌ-અવસ્તાનાં એકવીસ પુસ્તકો, આદરખુરજન નામનો આતશ, અને સરવતું ઝાડ.

સૌ-જરતોશ્તનાં બચપણનાં મોજેજો કેવી પ્રકારનાં હતા ?

જૌ-જનમતી વખતે તે હસીજો હતો ; તે શેહરનો દારાશરૂન નામનો જીલમગાર પાદશાહ જે જાદુગર હતો તેણે જરથોશ્તને મારી નાંખવાને ઘણું ઉપાયો કીધા હતા તેમાં તે ફાવ્યો ન હતો. ?

સૌ-તે ઉપાયો શું હતા ?

જૌ-જેવાકે વડ્ડોનાં ટોલાંમાં નાખ્યો, આતશની ચેહમાં નાખ્યો એ વીગેરે તેને મારી નાખવાને ઘણું ઘાટકી ઉપાય કીધા પણ તેમાં તેને કશી રોતવું નુકશાંન થયું નહીં. ?

સૌ-જરતોશ્તે ગુસ્તાસ્પને દીન જાહેર કીધી તે વખતે આતશનો શું ચમત્કાર દેખરાવ્યો હતો ?

જૌ-આદરખુરજન નામનો આતશ જે તે ખોતાની સાથે લાવ્યો હતો તેમાં એવો ચમત્કાર હતો કે હાથમાં લે તોપણ હાથ દાઝતો ન હતો અને તે આતશ સુખડ તથા લાંકડાં વગર હાથેશાં બલતો રોશન રહેતો હતો ?

સૌ-સરવનાં ઝાડમાં શું મોજેજો હતો ?

૪૦-મરવનુંઝાડ જે તે લાવ્યા હતા તેનાં દરેક પાંદડાં ઉપર ગુસ્તાસ્પ પાદશાહને ચેતવણી આપવા સારૂ કુદરતી રીતે લખાઈ રહેલું હતું કે “ગુસ્તાસ્પ પાદશાહ તું જરથોશ્ટી દીન કબુલ કર” એ વીગેરે ઘણાંક મોજેજો અમત્કાર ભરેલા તેણે કરી બતાવ્યા હતા.

૪૦-જરતોશ્ટના જનમવાથી સ્પેનામીનોની પેદાયશને કેવી ખુશાલી થઈ?

૪૦-જરતોશ્ટે દુન્યામાં ભલી ચીજોની આબાદી વધારવાનો, તથા નેક રાહ ઉપર ચાલવાનો માણસોને માર્ગ બતાવ્યા તેથી જેટલી પેદાયશ સ્પેનામીનોની હતી તેટલી ખુશાલ થઈ અને સુકરાના માગવા લાગી કે જરથોશ્ટ જેવો અધ્યોરનાન અમારે માટે ભલે જનમ્યો.

૪૦-જરતોશ્ટના જનમવાથી દેવો એટલે પુરા ખવાસના માણસોને શું નુકસાન થયું?

૪૦-તેઓ પસ્તાવો કરવા લાગ્યા કે એ અશો માણસ આપણો નાશ કરશે, અને તેઓ બીધા કે આપણને ક્રોધબી પુરાં કામમાં ફાવવા નહીં દશે.

૪૦-જરતોશ્ટે પોતાની દીન ફેલાવી ત્યારે પુરા દેવો અને દેવ અવતારી લોકોએ તેનો નાશ કરવાની કોશેશ કીધી ત્યારે તેઓને કેવી રીતે હરાવ્યા?

૪૦-તે પોતાના સાચા વીચાર, સાચાં વચન અને સાચાં કામો ઉપર મક્કમ રહીને તેઓથી કંઈ

પાણી રીતે બીધો નહીં અને “યથા અહુવધર્યો”નાં કલાંમ પહીને તેઓનો નાશ કીધો.

સૌ—જરતોશ્તનો વડો સાગેદ્દ કોણુ હતો ?

જૌ—તેનાં કાકાનો છોકરો મેદીઓમાહા.

સૌ—જરતોશ્તનાં બીજા સાગેદ્દો કોણુ હતા ?

જૌ—જાંભાસ્પ, ફરશોસ્ત્ર, પાદશાહ કએ ગુ-  
શ્તાસ્પ, ગુશ્તાસ્પની બાનુ હતોશી અને તેનો બેટો  
અસ્પંદીઆર વગેરે ઘણાંક સાગેદ્દો થયા હતા કે  
જેઓનાં નામો ફરવરદીન યશ્તમાં આવેલાં છે.

સૌ—જરતોશ્તનાં સાગેદ્દ એટલે શું ?

જૌ—જરતોશ્તનાં હાથ નીચે ધર્મની કેળવણી  
લેનારા.

સૌ—જરતોશ્તની આગમચ ધરાનના લોકો  
કયા ધર્મ પાળતા હતા ?

જૌ—મજદયસ્ની ધર્મ પાલતા હતા.

સૌ—જરતોશ્તની આગમજના દીન પાલના-  
રાઓને શું કહેતા હતા ?

જૌ—પોધર્યોતકેશી લોકો કહેતા હતા.

સૌ—જરતોશ્તને પોતાનેબી પોધર્યોતકેશ કહેલો  
છે તેનું કારણ શું ?

જૌ—એને પોધર્યોતકેશી કહેવાનું કારણ એ કે  
એ પોધર્યોતકેશી ધર્મમાં જનમ્યો હતો, અને એણે  
પોતાની દીનનો ફેલાવો તો ૪૦ વરસની ઉમરે  
કર્યો હતો.

સૌ—જરતોશ્તની આગમચ કયા માહાબારત  
પુરુષોને દીનની આગાહી મળી હતી ?

૪૦-જૈઆમદ્, હોશંગ, તેહમુરશ, જમશેદ, શરેફન, મીનોચેહેર, અને કેબુશર.

૪૦-ધરાંનમાં પોઈર્યોતકેશી ધર્મ કયાંથી તે કયાં સુધી ચાલુ હતો ?

૪૦-જૈઆમદ્નાં વખતથી તે જરતોશ્ત પેગં-બરે દીન ફલાવી ત્યાં સુધી.

૪૦-એ બધા મહાભારત પુરૂષોને આપણા ધર્મમાં કયાં નામથી જોલખેલા છે ?

૪૦-સોબ્યંતો એટલે કે ધર્મના જ્ઞાનની રેશની આપી જોદાઈ માર્ગ બતલાવનારા.

૪૦-જરતોશ્તની પછી કયા પુરૂષોએ મોજેજ બતાવ્યા હતા ?

૪૦-અરદાએવીસર અને આદરબાદ મારે-સ્પંદે.

૪૦-અશો જરતોશ્ત પછી તેનું કામ ચલાવનારા વહા ધર્મગુરુને અવસ્તામાં શું નામ આપ્યામાં આવ્યું છે ?

૪૦-જરથુશ્ત્રોતેમો.

૪૦-એ જોલનો અર્થ શું ?

૪૦-અશો જરતોશ્તને ઘણોજ મલતો એટલે દસતુરાંને દસતુર યાને ધર્મનો વડો.

૪૦-જરતોશ્તનો ધંધો શું હતો ?

૪૦-અશો જરતોશ્તનો ધંધો દીનની સમજ વગરનાં લોકોને જોદાઈ ધર્મ સમજાવી દીનનો ફલાવો કરવાનો હતો.



**સૌ-**શા ઉપરથી તમે જાણ્યું કે જરતોશ્તનો ધંધો એ હતો ?

**જૌ-**કેમકે અવસ્તામાં એક ઠેકાણે ખાલે છે કે ઘરોનાં, મોહોલાઓનાં, ગાંમનાં, દેશનાં અને મુલકોનાં બધાં માણસોને દીન પ્રમાણે વીચારવાને તે પ્રમાણે ખાલવાને અને તે પ્રમાણે કાંમો કરવાને હું શીખવશ અથવા ઉતેજન આપશ.

**સૌ-**અશો જરતોશ્ત કયા ધંધાઓનો ઉપરી હતો ?

**જૌ-**તે સાહેબને અયોરનાન, રથેશ્તાર, અને વાસ્તીઓશનો પેશો કરનારામાં સૌથી સરસ ગણેલો છે. એટલે એ ત્રણ ધંધાદારીઓમાં તે વડો ગણાતો હતો.

**સૌ-**જરતોશ્તને “અયોરનાન”નો સરદાર કહેવાનું કારણ શું ?

**જૌ-**જેમ એક અયોરનાંન અથવા મોખેદ પોતાનાં ધર્મનુ જ્ઞાન લઈને બીજાઓને શીખવે તેમ જરતોશ્તે પહેલાં ખાદા તરફથી જ્ઞાન મેળવીને લોકોને ધર્મ સમજાવ્યો તેથી એને અયોરનાનનો સરદાર કહેલો છે.

**સૌ-**જરતોશ્તને રથેશ્તાર કહેલો છે તેનું કારણ શું ?

**જૌ-**જેમ એક રથેશ્તાર ( એટલે પાદશાહ અથવા પહેલવાંન પોતાનાં દેશને માટે લડી કુશમનને હરાવે તેમ જરતોશ્તે પુરાં માણસો જોઈ તેનાં

ધર્મની આડે આવતાં હતાં તેઓને તકરાર કરીને  
હરાવ્યાં તેથી “રથેશ્તાર”નો સરદાર કહેલો છે.

સૌ—એને “વાસીઆશ”નો સરદાર કાંય કહેલો છે?

જૌ—જરતોશ્તે માણસોને જમીન ખેડી તેમાં  
પાક વધારવા અને ઉવોગી થવા શીખવ્યાં તે ઉપરથી  
એને “વાસીઆશ” એટલે ખેડુતોનો સરદાર કહેલો છે.

સૌ—પાક ખાદ્યતાલાએ અશેા જરતોશ્તને શું  
મરતબો આપ્યો હતો ?

જૌ—‘યજ્ઞ’નો ખેતાખ આપ્યો હતો કે જે  
ખેતાખ આ કાંની દુન્યામાં બીજા કોઈબી માણસને  
મલ્યો નથી.

સૌ—એ ખેતાખ આપવાનું કારણ શું ?

જૌ—પાક ખાદ્યતાલાનાં કર્મમાંનને તાએ ર-  
હીને તેણે દીન ફેલાવી હતી અને પરહેજગારી  
અને નેકીનો આ દુન્યામાં વધારો કર્યો હતો.

સૌ—જરતોશ્તે અહુરમજ્દને જોવાની ખાહેશ  
કેવી રીતે રાખી હતી ?

જૌ—અશેાઈ અને રાસ્તીની મારફતે અહુર-  
મજ્દને જોવાની ખાહેશ રાખી હતી.

સૌ—પેગંબર જરતોશ્તના જન્મારાનો હુંક  
હેવાલ આપો ?

જૌ—પેગંબર અશેા જરતોશ્ત ઇરાંન દેશના  
‘રઝ’ શહેરમાં જન્મ્યો હતો. તેના બાપનું નામ  
પોરોશસ્પ અને માએનું નામ દાગદા હતું. તે

પાદશાહ ફરેદુનની ઓલાદનો હતો. તે જ્યારે જનમ્યો ત્યારે હસીઓ હતો. તેણે પોતાને સમજ મળતાંવાર પોતાના મનમાં ભલા વીચારનું રેહેઠાંણું કીધું હતું અને બેહમન અમશાસ્પંદની મારફતે તે બાદશાહાલાને મલ્યો હતો અને દીનને લગતાં ફરમાનોની સમજ મેલવી હતી, જે ફરમાનો તેણે માણસોમાં જાહેર કીધાં હતાં તે દીન લાવ્યો ત્યારે ધરાંનમાં કંએ ગુસ્તાસ્પ રાજ કરતો હતો જેણે પે-હેલાં તેની દીન કબુલ નહી કીધી પણ જરતોશતે તેની પુરતી ખાતરી કીધાથી તેણે એ દીન કબુલ રાખી હતી તથા પોતાનાં બીજા મુલકોમાંથી તેનો ફલાવો કરવામાં બનતી કોશેશ કીધી હતી. પછી તુર્કસ્તાનના પાદશાહ અરજસ્પે ગુસ્તાસ્પને કહેવ-લવ્યું કે તું એ દીન છોડી દે પણ ગુસ્તાસ્પ તે દીન ઉપર મકમ રહ્યો તેથી સેવટે એક મોટી લ-ગઈ થઈ. તે વખતે જરતોશત આતશબેહરામમાં બદંગી કરતા હતા તેવાણને તુરખરાતુર નામના શખસે તલવાર મારી જેથી અશો જરતોશતાનું મરણ નીપજ્યું હતું. તેવાણ પોતાની પંચોતેર વરસની ઉમરે રાજ ૧૧મો ને માહા ૧૦મો બલખ શહેરમાં મરણ પામ્યા હતા. ૧

**૨૦**—ઉપર આવેલા સવાલો ઉપરથી જરતોશતની વર્તણુકનું દુંકે ખ્યાંન કરો.

૧ એ મોટો જવાબ પાઠતરીકે વંચાવવો પણ મોહડે કરાવવો નહી અને શીક્ષકે તેનાં જુદા જુદા સવાલો કરવા.

૪૦-તે ઘણો ચમત્કારીક પુરૂષ હતો, તેણે સચાર્ધનો રસ્તો અખતીઆર કરવાને કોશેશ કીધી હતી તથા બીજાઓનેબી નેક માર્ગ બતાવ્યો હતો. તેને બીજાં ખરાબ માણસોએ તથા હરેમને ઘણા લાલચમાં નાખ્યો હતો કે જો તું માજદીયસ્ની ધર્મ તથા દે તો હમો તુંને ઘાયું દ્રવ્ય આપીએ પણ તે પોતાના ભલા વીચારનેજ વલગી રહીને ચાલ્યો હતો. તેણે પુરાં માણસોની સાથે ઘણી ક્તેહમંદીથી લગાઇ કીધી હતી. તે પોતાનો કોઇબી આક્રમણ અંદર “યથા અહુ વૈર્યો”ના કલામો યાદ કરતો હતો અને તેજ એખરો માણસ હતો કે જેણે પુરાં આદમીઓ જોએ તેના વખતની આગમજ ઘણી ખરાબી કરતા હતા તેઓને મારી હડાવ્યા હતા. તે પોતાનું ભયું ધીવા સાથે પોતાની દીન પાળનારાઓનું પણ ભયું ધરછતો હતો. તે પોતાનો વખત ખોદાતાલાની બંદગી કરવામાં તથા વીઢા હુન્નરને લગતી બાબદાનો અભ્યાસ કરવામાં ગુન્નરતો હતો અને તેણે દીનની બાબદાના ઘણાએક સવાલોનો ખોલાસો ખોદાથી જાણ્યો હતો અને તેની વાકેશી મેળવીને આએ કુન્યાનાં માણસોને શીખવવા માંડ્યું હતું તેના ધર્મની મુખ્ય ખુબી એજ છે કે સારું વમાસવું, સાચું ખોલવું અને સારાં કામો કરવાં અને આવતી કુન્યાનાં સુખને સારૂ જમ બને તેમ નેકીનાં કામો કરી તૈયાર રહેવું. ૧

૧ એ મોટો જવાબ પાઠ તરીકે વંચાવવો પણ મોહકે કરાવવો નહી અને શીક્ષકે તેનાં જુદા જુદા સવાલો કરવા.

## ધર્મ વીશે.

—00—

સ૦—ધર્મ એટલે શું ?

જ૦—આપણુ માણુસ જાતને પવિત્રાર્ધ તથા નીતીથી ચાલવાને અને દુન્યાની ફરજો બજાવવાને તથા માણુસોએ અરસપરસ કેમ ચાલવું તે વીશે પે-ગંબરની મારફતે મોકલેલા કાયદા તે ધર્મ.

સ૦—માણુસ જાતને ધર્મની શું જરૂર છે ?

જ૦—સઘલા કરતાં ધર્મ ઘણાજ અગત્યનો છે.....“ પરમેશ્વરનું તેનાં ગુણનું તથા તેની ઇચ્છાનું જ્ઞાન ધર્મથી આપણને થાય છે. વલ્લી આપણા એટલે માણુસ જાતનો સ્વભાવ, પરમેશ્વર જોડે આપણા સંબંધ, આ દુન્યામાં આપણી ફરજો, તથા આ દુકી મુસાફરી પુરી થયા પછી જે અંજાણી જગામાં આપણને મુવા પછી જવું છે, એ સર્વ આપણે ધર્મ વડે જાણીએ છીએ માટે ધર્મ ઘણાજ અગત્યનો છે.”

સ૦—ધર્મથી આપણી ફરજ શું શું જાણીએ છીએ ?

જ૦—“ સર્વ માણુસની પેહેલી અને સઉથી મોટી ફરજ એ છે કે પરમેશ્વરને સોધવો, તેને વીશે શું માનવું, તેની શી શી આજ્ઞા છે, અને આપણા શા શા ધર્મ છે તેની તજવીજ કરવી.” એ પણ

આપણને ધર્મજ શીખવે છે માટે માણસને ધર્મની અગત છે. દરેક માણસમાં ધર્મ હોવો જોઈએ.

સૌ—ધર્મ વીનાનાં માણસની હાલત કેવી કેવી થાય છે ?

જૌ—ધર્મ વીનાનું માણસ હેવાનની હાલતે પોંહોંએ છે અને જેમ એક સુકાંન વગરનું વહાણ દરીઆમાં અથડાઈને ઘસડાયા કરે છે અને પોતાનાં ધારેલાં દેકાંણામાં આવી પોંહોંંયા વગર ખરાબે અથડાઈને ભાગી જાય છે તેમ ધર્મ વગરનું માણસ ઇશ્વરને ઝોલખ્યા વગરજ હેવાનની મીસાએ પોતાની કંગાલ છાંદગી ખતમ કરે છે.

સૌ—આપણા ધર્મનું નામ શું છે ?

જૌ—મજ્ઞદીયસ્ની જરથોશ્તી દીન.

સૌ—એને ઉપયુગ નામ આપવાનું કારણ શું ?

જૌ—માજ્ઞદીયસ્ની એટલે ઓદાને યાદ કરવાની દીન અને એની સાથે જરથોશ્તી ખોલ ખોલીએ છીએ તેનું કારણ એ કે તે દીન અશો જરતોશ્તની મારફતે મળી છે.

સૌ—મજ્ઞદીયસ્ની દીન તે કઈ અને જરતોશ્તી દીન તે કઈ એ બેની વચે તફાવત શું છે ?

જૌ—મજ્ઞદીયસ્ની દીન તે જરતોશ્તની આગમજની દીન અને જરતોશ્તી દીન તે મજ્ઞદીયસ્ની દીનની અંદર ફેટલોક વધારે કરીને જરતોશ્ત પેગાંબરે જે દીન દખડાવી હતી તે.

સૌ—મજ્ઞદીયસ્ની જરતોશ્તી ધર્મ કોણે મોકલ્યો ?

૪૦-પાક પરવરદેગારે.

૪૦-ધર્મ કોણુને સારૂ મોકલ્યો ?

૪૦-ખોદાના હુકમને તાબે રહીને ચાલવાને માણસ જાતને સારૂ મોકલ્યો છે.

૪૦-આપણા ધર્મનાં પુસ્તકો કઈ ભાષામાં લખેલાં હતાં અને હમણાં છે ?

૪૦-અવસ્તા તથા જંદ ભાષામાં.

૪૦-જરતોશતી દીનનું મુખ્ય તત્વ શું છે અથવા તેના મુખ્ય ફરમાનો કયાં છે ?

૪૦-હુમત ( મનશની ), હુમ્મ ( ગવશની ), હવશત ( કુનશની ) એટલે નેક વીચારણું, નેક ખોલણું અને નેક કામો કરવાં એ ત્રણ મુખ્ય ફરમાનો છે અને એની ઉપર આખી દીનનો પાયો રચેલો છે.

૪૦-એ વીગેરે કોઈ બીજાં ફરમાનો છે ?

૪૦-એ વીગેરે પારકાનું ભણું કરવું, દયા અને સખાવત કરવી, એક બીજાને મદદ કરવી, વાજખી માર્ગ અખતીયાર કરવો એવાં એવાં બેહદ નીતીનાં ફરમાનો આવેલાં છે.

૪૦-બીજી સવળી દીનો કરતાં મજદીયસ્ની દીનની સરસાઈ કેવી છે ?

૪૦-જેમ એક મોટું ઝાડ નાના ઝાડને ઢાંકી નાખે છે, જેમ એક મોટા દરીઆનું પાણી નદીનાં પાણી ઉપર ફરી વળે છે, જેમ આસમાને જમીનને બધી તરફથી ઢાંકી નાખી છે તેમ મજદીયસ્ની દીને બીજી સવળી દીનોને ઢાંકી નાખી છે.

સૌ—ત્યારે તમોએ કઈ દીન ઉપર એકીન રાખવું જોઈએ ?

જૌ—આપણે તો આપણા મજદીયસ્ની જર-  
તોશતી ધર્મ ઉપરજ એકીન રાખવું જોઈએ, કારણ  
કે સઘળી દીનોની ઉપર એ દીન સર્વથી સરસ છે.

સૌ—આપણો મજદીયસ્ની ધર્મ ઘણાજ પ-  
સંદ કરવાજોગ છે તે વીશે તમો જાણુતા હો તે કહો.

જૌ—મજદીયસ્ની ધર્મની નીતી ઘણીજ પસંદ  
કરવા જોગ છે અને એ ધર્મમાં એકલા પેદા કરનાર  
અહુરમજદને માનવાનું ફરમાન છે. એ ધર્મમાં  
બીજા પાકા ધર્મની નીંદા કીધી નથી. એ ધર્મની  
ખુબી એવી છે કે માણસ જેવાં કરતુક કરશે તેવો  
તેઓને બદલો મલશે.

સૌ—અવસ્તામાં એ ધર્મની શું તારીફ કીધી છે?

જૌ—“લલી મજદીયસ્ની દીનની હું વખાણુ  
કરું છું, કે જે દીન આણુવટતો વાંધો લેવાથી દુર છે.  
પોતાનાં પેદા કરનારની સાથે સંબંધ ધરાવનારી છે.”

સૌ—એ ધર્મ વીશે પારકા ધર્મના વીદાંનાનું  
કેવું મત છે ?

જૌ—પારકા ધર્મનાં વીદાંનો પણ આપણા  
ધર્મની ખુબીઓનું જ્ઞાન મેળવીને એ ધર્મ વીશે  
સારો વીચાર ધરાવે છે તેથી હમો મજદીયસ્ની  
દીનમાં જનમીઆં છીએ તેને માટે હમો લાગ્યસાલી  
અને ઘણાં મગરૂર છીએ.



૨૧૦-જરતોશ્તી ધર્મમાં એક જોદાને માનવાનું છે કે એકથી વધારે ?

૧૧૦-જરતોશ્તી ધર્મમાં માત્ર એકજ જોદાને માનવાનું ફરમાન છે અને તે જોદાનું નામ અહુરમજ્દ છે.

૨૧૦-જેઓ એક કરતાં વધારે જોદાને માને તેઓને આપણા ધર્મમાં શું કહે છે ?

૧૧૦-દેવયસ્ની એટલે કે દેવોને માનનારા.

૨૧૦-તમે જોદાપરસ્ત છો તેની સાંખેતી આપો.

૧૧૦-“ મજ્દયસ્નો અહમી ” એટલે હું અહુરમજ્દને માનનારો છું. “ આસ્તુયે દ્યેનાંમ્ વંધુહીમ્ માજ્દયસ્નીમ્.” એટલે જે અહુરમજ્દને માનવાની ભલી દીન ઉપર હું એકીન રાખું છું અથવા તેની ઉપર ચુસ્ત છું. અને આપણાં વડવાઓ જોદા પરસ્ત હતા અને આપણે તેઓથી ઉતરતા આવ્યા તેથી આપણેબી જોદા પરસ્ત ગણાયે.

૨૧૦-તમે એખલા અહુરમજ્દનેજ માનવાનો દાવો કરો છો ત્યારે તમે આતશ, પાણી, સુર્ય, ચંદ્ર ઇત્યાદીની નીઆએશ કરો છો તે વીશે તમે શું જોલાસો કરી શકશો ?

૧૧૦-હમો તો માત્ર એકજ જોદાને માંનીએ છીએ પણ પાક જોદાતાલાએ માણુસજાતનું ભણુ કરવાને માટે ઉપર કહેલી નુરી વસ્તુઓ પેદા કીધ છે તેથી તે વસ્તુઓની સનમુખ ઉભા રહીને તેઓમાં બખશેલા ગુણોની વખાણુ કરવા સાથે તે સર્વ

શક્તીવાન સાહેબની સ્તુતી અને યાદ હંમેા કરીએ છીએ.

સૌ-જરતોશ્તી ધર્મના કાયદાને અવસ્તામાં શું નામ આપેલું છે ?

જૌ-‘દાત વીદએવ’ અથવા ‘દાત જરથુશ્ત્રી’ એટલે જે દેવથી બુદ્ધા જરતોશ્તના ધારા.

સૌ-પોઈર્યોતકેશી ધર્મ એટલે શું ?

જૌ-જરતોશ્તી ધર્મની આગમચ જે ધર્મ ઇરાનમાં પાલતા હતા તેને પોઈર્યોતકેશી ધર્મ કહે છે.

સૌ-જરતોશ્તી ધર્મની ઉત્પત્તી ક્યાં થઈ ?

જૌ-જરતોશ્તી ધર્મની ઉત્પત્તી ઇરાન દેશના ‘અલખ’ શહેરમાં કએ ગુશ્તાસ્પનાં વખતમાં થઈ.

સૌ-જરતોશ્તી ધર્મની ઉત્પત્તી કોણથી અને ક્યારે થઈ ?

જૌ-એ ધર્મનો લાવનાર અશો જરતોશ્ત હતો, ઇરાનમાં જરતોશ્તની આગમજ લોકો મજ્ઞદીય-સ્ત્રી ધર્મ પાલતા હતા તેનાં કાયદામાં લાંબો મુદ્દત જવાને લીધે ફેરફાર થયો અને લોકો અસલ યજ્ઞ-દ્વાંપરસ્તી દીનથી વેગલાં જવાં લાગ્યાં, દેવના માર્ગ ઉપર ચાલવા લાગ્યાં અને ખુતપરસ્તી કરવા લાગ્યાં. તે વખતમાં પાક દાદરે અશો જરતોશ્તને પેગંમ-બર તરીકે મોકલ્યો.

સૌ-પેગંબર જરતોશ્ત ધર્મ લાવ્યા ત્યારથી તે કોણના વખત સુધી ધર્મ આબાદ હોલતમાં રહ્યો ?

૪૦-દારાએ દારાં પાદશાહના વખત સુધી આખા હાલતમાં રહ્યો.

૨૦-ત્યાર પછી તેની કેવી અવસ્થા થઈ ?

૪૦-ત્રીસ દેશનો સીકંદર પાદશાહ ઇરાન ઉપર ચઢી આવ્યો ત્યારથી દીનનાં પુસ્તકોની જાળવણી રહી નહીં અને દીનદારોને ઘટતી મદદ મળી નહીં તેથી આપણા મજબૂબ ચઢતી હાલતમાં રહી શક્યો નહીં.

૨૦-પાદશાહ દારાં પછી આપણા જરતોશ્તી-આમાં ફરફાર મત ચાલવા લાગાં તે વેલાએ મોજેજ દેખાડીને દીન ઉપર વિશ્વાસ કયા દસ્તુરે ખેસાડ્યો હતો ?

૪૦-દસ્તુર અરદાએવીરાઈ મોજેજ દેખાડીને દીન ઉપર પાછો વિશ્વાસ ખેસાડ્યો હતો.

## જરતોશ્તી ધર્મમાંથી મળતી નીતી વીશે.

૨૦-અવસ્તામાં નેકી અને અશોધ સાથે કોણુ' નામ જોડાયલું છે ?

૪૦-નેકી અને અશોધ સાથે પાક દાદાર અહુરમજદતુ' નામ જોડાયલું છે.

૨૦-બદી તથા નાપાકી સાથે કોણુ' નામ જોડાયલું છે ?

૪૦-બદી તથા નાપાકી સાથે નાપાક હેરેમનનું નામ આવે છે.

૪૦-કઈ કઈ ખસલતોને આપણે દૂર કરવી જોઈએ કે જેથી અંગ્રમઈન્યુશની પેદાયશનો ઘટાડો થાય અને સ્પેતોમઈન્યુશની પેદાયશનો વધારો થાય.

૪૦-પુરા વીચાર, પુરા સખુનો, પુરાં કામો, અદખાઈ, બુઝાઈ, આલસાઈ, દગો, કીનો કપટ, ગીબત વીગેરે બીજી સઘળી બદ ખસલતોને તજવી જોઈએ, કે જે ખસલતોથી આપણને તથા પારકાઓને નુકસાન થતું હોય તે અટકે.

૪૦-દાદાર અહુરમજ્દની હજુરમાં હસ્તે મુખે જવા સાડ કેવાં કામો કરવાં જોઈએ ?

૪૦-તેણે ફરમાવેલા સઘલા હોકમોને તાબે રહીને નેકી અને અશોધને લગતાં કામો કરવાં જોઈએ.

૪૦-તે વીશે અવસ્તામાં શું લખાણ મળે છે ?

૪૦-અવસ્તામાં એમ આવે છે કે “ઓ ! અહુરમજ્દ, અશોધ કરવાથી હું તારી નજદીક પોહોચું અને તારી દાસ્તીમાં આવું.”

૪૦-જરતોશ્તી ધર્મ પાલનાર માટે જે ત્રણ મુખ્ય ફરમાનો છે તે કયાં ?

૪૦-હુમત ( મનશની ), હુખ ( ગવશની ), હવરશત ( કુનશની ) એટલે નેક વીચારવું, નેક બોલવું, અને નેક કામો કરવાં એ ત્રણ મુખ્ય ફરમાનો ઘણાં કીમતી છે.

સૌ-અવસ્તામાં એ વીશે શું લખ્યું છે ?

જૌ-અવસ્તામાં લખ્યું છે કે “ નેક વીચાર, નેક બોલવું અને નેક કાંમોને હું રાખુ અને ખુરા વીચાર, ખુરા સખુન અને ખુરાં કામોને હું તજી દઉં.”<sup>૧</sup>

સૌ-નેક વીચારનાર, નેક બોલનાર, અને નેક કામ કરનારનો મરતબો કેવો છે ?

જૌ-નેક વીચારનાર, નેક બોલનાર, અને નેક કામો કરનારને અહુરમજ્દનો સૌથી સરસ દાસ્ત તરીકે ગણેલો છે.

સૌ-એ વીશે અવસ્તામાં શું આવેલું છે ?

જૌ-“ તમામ નેક વીચારોથી, નેક વચનોથી, અને નેક કરણીથી એ અહુરમજ્દ ! હમો તુંને ન-મીએ છીએ, હમો તારા કરજદાર છીએ, અને તે કામોની મારફતે હમો તારી નજદીક પોહોચીએ.”<sup>૨</sup>

સૌ-સારાં કામ કરનારને શું ફાયદો થાય છે ?

જૌ-સારાં કામ કરનારને આએ દુન્યામાં તે-મજ આવતી દુન્યામાં સુખ મેળવવા વીશેની આશા રહે છે અને મીનો યજ્ઞદાને લગતી યજ્ઞદાની શક્તી તેને મદદ કરે છે.

સૌ-નેકીનાં કામો કીધાથી આએ જોહાંનમાં શું ફાયદો હાંસલ થાય છે ?

૧ યજ્ઞશને હા ૧૧ મો ફ. ૧૭ મો.

૨ યજ્ઞશને હા ૧૩ મો ફ. ૫ મો.

૧૦-આએ જેહાંનમાં નેકાં કરવાથી આપણને આ દુન્યાનું સર્વ સુખ મળે છે. સર્વ લોક આપણને આહે છે તથા માન આપે છે.

૨૦-નેકી કરવાથી પેલી દુન્યામાં શું ફાએદા હાંસલ થાય છે ?

૧૦-ગુજરવા પછી આવતી મીનોઈ દુન્યામાં સુખ મેલવવાની આશા રહે છે. અને હંમેશગીનું સુખ ભોગવવાને જે બેહશતનું મકાન બનાવેલું છે તેમાં જવાને શક્તીવાન થઈએ છીએ અને ત્યાં ફરેસ્તાઓની સંગાતે ખુશીથી રહેવાને બને છે.

૨૦-બેહશતમાં કેવાં માણસો જઈ શકે છે ?

૧૦-બેહશતનું મકાન અશો માણસોને માટેજ બાંધેલું છે તેમાં કોઈબી પાપી માણસ દાખલ થઈ શકતું નથી.

૨૦-સખાવતનાં કામો કરવાથી શું ફાએદા થાય છે.

૧૦-સખાવતનાં કામો કરવાથી આપણી કીર્તિ આ દુન્યામાં વધે છે અને આવતી દુન્યામાં આપણને મોટા દરજ્જો મળે છે. વલી આપણે આપણી શક્તી પ્રમાણે સખાવત કરીએ છીએ તેથી સખાવતનો લાભ લેનારને કેટલીક તરેહનો ટેકો થાય છે અને તેની કેટલીક ગરજ સરે છે અને આપણાં હકમાં દુવા માંગે છે.

૨૦-સખાવત કોણને અને કેવી રીતે કરવી જોઈયે ?

૪૦-ભુખ્યાની ભુખ ભાંજવી, નાગાને વસ્ત્ર આપવું તથા દર્દીનાં દુઃખનું નીવારણ કરવું એ સૌથી ઉમદા સખાવત છે. ?

સૌ-સલાહ સંપન્ન રાખવાથી શું ફાંચેદા થાય છે ?

૪૦-આપણાં માળાપ, ભાઈ બેહેનો, પડોસીઓ, આપણા જાતભાઈ વગેરે બીજાઓ સાથે હળીમલીને સંપત્તી ચાલવું જોઈએ. સંપત્તી કંઈક કંકાસ ફર હોવાને લીધે આપણને આપણું દરરોજનું કામકાજ કરવામાં, ભણવાગણવામાં ખલલ પડતી નથી.

સૌ-સલાહ સંપન્નથી નહીં ચાલવાથી શું ગેર-ફાંચેદા થાય છે ?

૪૦-આપણું હરેક કામ બગડે છે. માળાપ અને છોકરાં વચ્ચે કુશમની થાય છે. ભાઈ, બેહેનથી છુટો પડે છે અને પડોસીઓ સાથે અનબનાવ થાય છે તેથી અરસપરસનું કામ અટકે છે.

સૌ-એ ઉપરથી આપણને શીખાંમણ લેવા જોગ કાંઈ દાખલો આપશો ?

૪૦-હજારો કીડીઓ એક નાનાં દરમાં સાથે રહી હળીમલીને એકેકને દુઃખ દેવા વગર સંપત્તી રહે છે અને જોકે એ પ્રાણીઓમાં અકલ જેવી શક્તી બખશેલી નથી અને આપણુ માણસને તો ખોદાતાલાએ અકલ આપી છે માટે આપણુ સંપ જાલવી રાખી આપણા માળાપ વગેરે સાથે હળીમલીને ચાલવું જોઈએ એમાં ઘણી મોટી નીતી છે.

સૌ-મરદાની માફક સ્ત્રીઓને પણુ ધર્મની તેમજ દુન્યાની કેળવણી આપવા બાબે જરતોરતી ધર્મમાં કંઈ ફરમાન આવેલું છે ?

જૌ-હાજી છે; શીખેલી અને હાહાપણુવાળી સ્ત્રીઓની અવસ્તામાં તારીફ ગાયલી છે જેમકે “ દા-નાવ, નેક વીચારવાળી, ઘાયું નેક બોલનારી, અને નેક કામ કરનારી, પોતાનાં ઘણીનાં તાબામાં રહેનારી, અશો આરતને હમો યાદ કરીએ છીએ.”

સૌ-હગાઈ કરવાથી શું સજ થાય છે ?

જૌ-હગાઈ કરવાથી લોકોમાં બેઘજતી થાય છે તથા ધર્મનાં ફરમાનથી ઉલતું થાય છે અને તેથી આખરે દાજખનું મકાંન મળે છે.

સૌ-એ વીશે અવસ્તામાં શું લખેલું છે ?

જૌ-અવસ્તામાં જણાવે છે કે “જે શખસ અશો માણસોને હજે છે તેનું મકાંન દાજખમાં થાય છે અને તેને માટે નાલાયક અને તાનાંભરેલા સખુનો દવો બોલે છે.” ? તાના ભરેલા સખુનો તે એકે દવો તેને ઉલટો ડપકો આપીને કહે છે કે “તેં અહુરમજદનું નીમક ખાઈને હરેમનનાં કામો શું કરવા કીધાં ?

સૌ-કોઈ પાંસે લાંચ લેવાય કે ?

જૌ-નહીજી; લાંચ લીધાથી કોઈબી કામ આપણું અંતઃકરણ ફરમાવે તેમ કરવાને બની



શકતું નથી અને ધર્મનાં ફરમાનથી ઉલટું છે માટે  
લાંચ લેનારને તેની છંદગી પછી દાજખતું ખુર  
મકાંન મત્રે છે.

સૌ-એ વીશે અવસ્તામાં શું લખાણ મત્રે છે ?

જૌ-“ જે શખસ પોતાનાં આધાની રૂએ લાંચ  
લે છે તેનું મકાંન ખુર દાજખ છે. અને તે શખસ  
આ દુન્યાંનો નાશ કરનારો છે.”

સૌ-શું કોઈની અદેખાઈ કરવી ઘટારત છે ?

જૌ-નહી; અદેખાઈ કરનાર પોતાનાં  
મનમાં હંમેશાં બલાપો રાખે છે અને તે કોઈનુંબી  
સારું કામ જોઈ શકતો નથી અને પોતે પોતાની  
મેહેનતથી ચઢતે દરજ્જે પોહોંચવાની કોશેશ કરતો  
નથી પણ બીજને કોઈબી રીતે નુકસાન કરીને પોતે  
વધવાની કોશેશ કરે છે પણ તેમાં કાંઈ તેનું ફાયદું  
નથી.

સૌ-અદેખાઈ કરનારને શું ગેરફાવેદા થાયછે?

જૌ-અદેખાઈ કરવી આપણું મજહબની રૂએ  
આણુઘટતું છે. જેમ એક મીનબતી બલવાથી થોડા  
વખતમાં પોતાની મેલે બલીને ભશમ થાય છે તેમ  
એક અદેખું આદમી અદેખાઈની આગથી બલી  
બલીને ખાક થાય છે અને બીજને નુકસાન કરવા  
જતાં પોતાનેજ નુકસાન કરે છે.

સૌ-જરતોશતી ધર્મમાં અપવાસ ( રોજો ) ક-  
રવાનું ફરમાન છે કે નહી ?

૪૦-અપવાસ કરવાની સખત મનાઈ છે કે-  
મકે જો માણસ ભુખું રહે તો તેની શક્તી અને  
ઉલટ ઝોછી થાય છે અને આજસાઈ અને નાકવતી  
વધે છે અને ઉલટ અને શક્તી વગર ધર્મનાં તેમજ  
સંસારનાં કામો થઈ શકતાં નથી અને શરીર નબલું  
થવાથી તનદોરસ્તી બીગડે છે માટે અપવાસ કરવો  
એ જરતોશ્તી ધર્મની રૂએ જોતાં અણુગટતું છે.<sup>૧</sup>

૨૦-કોઈ માણસના મરણ થવાથી તેનાં ખે-  
શીઆ ભુખાં રહે છે તે શું વાજબી છે ?

૪૦-નહી; ઉપર કહેલાં કારણને લીધે એવી  
રીતે ભુખાં રહેવામાં ગુનાહ છે માટે કોઈબી વખતે  
હરજેજ થઈ ભુખાં રહેવું નહીં.

૨૦-જો કોઈ જરતોશ્તી પારકા મજહૂબની  
રીત પ્રમાણે ચાલીને માનતા કરે જેમકે દૂધ દહરાંને  
પુંજે, હરમાનને તેલ ચઢાવે, શીતળા માતાને તેનો  
કોપ ઉતારવા કંઈ માનતા કરે, ‘મોઠમાવલી’ને જલલું  
ટોપી ચઢાવે તો તે આપણા ધર્મની રૂએ વાજબી  
છે કે નહીં ?

૪૦-આપણા ધર્મની રૂએ જોતાં તે કાંમ ઘ-  
ાચુંજ ગુનાહભરેલું અને કમાકમાટ ઉપજાવે એવું છે  
કારણ કે તેમ કરવાથી આપણા પવિત્ર મજહૂબ  
ઉપરથી એકીન ઉઠાડીને પારકા ધર્મ ઉપર આપણે  
વિશ્વાસ લાવીએ એમ ગણાય અને વળી આપણા  
ધર્મમાં તો માત્ર એખલા ખોદાનેજ માનવાનું ફર-

માન આવેલું છે ત્યારે તે સિવાય બીજા કોઈને માનીએ એમાં મોટું પાપ છે માટે દેવ દેહરાં પુ-જવાં નહીં અને માનતા કરવી નહીં.

સૌ-બીજા સાથે અજીથીને ખાવામાં ગુનાહ શું છે ?

જૌ-એમાં ગુનાહ છે એવું કહેવામાં અશો-જરતોશ્તે ઘણું જ ડાહ્યાપણ વાપર્યું છે. એકની લબ બીજાના મોહકાંમાં જવાથી નુકસાન થાય છે તેથી એક માણસને મોહકે અજીથાયલું પાણી અથવા ઝોરાક બીજા માણસ પીએ યા ખાય તો તે માણસ નજ-સાત ભરેલું છે એટલું જ નહીં પણ તાંતદારસ્તીને ઘણું નુકસાનકારક છે, અને એજ પ્રમાણે હાલનાં તબીબોનું તથા ફીલસુફીનું પણ મત છે કે એક બીજા સાથે અજીથીને ખાવું નહીં.

સૌ-ઉઘાડે માથે ફરવાથી શું ગુનાહ છે ?

જૌ-એમાં પણ જરતોશ્તી ધર્મની મોટી ફીલસુફી જણાય છે કારણ કે માથાંની ઝોપરીની અંદર આપણાં શરીરનો ઘણો જ ઉમદા અને ના-નુક ભાગ જે ભેજી તે રહે છે માટે તેને થંડી તથા સુરજની ગરમીથી બંધાવાને ઢાંકણ રાખવું જોઈએ.

સૌ-ઉઘાડે પગે ચાલવાથી શું નુકસાન થાય છે ?

જૌ-પગનાં પેહરાણથી બદનને સરદી લાગતી અટકે છે અને હાલનાં તબીબોનું મત છે કે પગમાં પેહરાણ રાખીને તેને ગરમ રાખ્યાથી તાંતદારસ્તી રહે છે અને તેથી ઘણાંક દરદા દુર થાય છે.

સૌ-ચોખ્ખાઈ તથા સુઘડાઈ રાખવાનું કારણ શું ?

જૌ-ચોખ્ખાઈ રાખવી એ આપણા ધર્મમાં ફરમાવેલા હુકમોમાંનો એક ખાસ હુકમ છે કેમકે ચોખ્ખાઈ રાખવાથી જીવને આરામ મળે છે અને તનને સુખ થાય છે જેમકે જે ઘરમાં કે ઝોરડામાં આપણે રહેતા હોઈએ તેને સફાઈભરેલું નહીં રાખીએ તો આપણી તાંદરોસ્તીને નુકસાન થાય છે તેમજ આપણા આત્માને રહેવાનું મકાન જે આપણું શરીર છે તેનેથી સાફ અને સ્વચ્છ નહીં રાખીએ તો આપણા આત્માને ઈજા થયા પીના રહેતી નથી.

સૌ-મનની ચોખ્ખાઈ વાપડવાને શું કરવું જોઈએ ?

જૌ-આપણા ધર્મની કેળવણી લઈને તેના મુખ્ય ફરમાન હુમત, હુખ્ત અને હવરેશત કે જેમાં સઘળી જાતની નેકી, પવિત્રાઈ, અને નીતી સમાયલી છે તેથી આપણા મનને સ્વચ્છ કરી ચાલવું જોઈએ.

સૌ-આતશની જાળીવણી કરવાની શી અગત છે ?

જૌ-આતશને જાળવવાની અગત એ છે કે તે આપણું ખાણું પકાવવામાં ઘણું અગતનું સાધન છે અને તે માણસ જાતને કંડીની વખતે ગરમી આપી સુખ આપે છે અને જે ગરમીથી સઘલાં પ્રાણીઓને જીવવાનો આધાર છે તે આતશજ છે માટે આપણાં ઘરમાં તેની જાળવણી કરવાથી ધર્મનાં ફરમાન પ્રમાણે સુખ થાય છે.

**સ૦-પાણીને** સ્વચ્છ રાખવાથી શું ફાએદા થાય છે ?

**જ૦-પાણીથી** માણસને તેમજ 'સઘલાં પ્રાણીઓને જીવવાનો આધાર છે માટે દરેક જાતનું પાણી જેવું કે કુવા, તલાવ, નદી, ઝરા વીગેરેનું સ્વચ્છ રાખવું અને તેમ કરવાથી ધર્મનાં કરમાન પ્રમાણે તાંતદારસ્તી વધે છે.

**સ૦-આતશ ઉપર ખુશબો મુકવાથી** શું ફાએદા થાય છે ?

**જ૦-આતશ ઉપર ખુશબો મુકવાથી** હવામાં જે બદબો અથવા ખરાબ તત્વો હોય છે તે દૂર થાય છે અને જે હવાનો આપણે હર પલે દમ લીજીએ છીએ તે સ્વચ્છ થાય છે તેથી ધર્મનાં કરમાન પ્રમાણે તાંતદારસ્તીમાં ફાએદા થાય છે. અને એજ મતલબને લીધે આપણાં ઘરમાં સહવાર સાંજ લોખાંનની ધુપ આપીએ છીએ.

**સ૦-ખુશબો મુકનારની ઉપર આતશ શું ફુવા કરે છે ?**

**જ૦-“કે તારે ત્યાં ગોસપંદ તથા માણસોનું ટોલું વધે અને તું ખુશીભરેલી જીંદગીથી જીવે અને તારૂં મન ચાલાક રહે.”**

૧ પરગરદ ૮ મી ૫. ૭૬ તથા ૮૦ મો.

૨ યજ્ઞશને હા ૬૨ મો ૬. ૧૦ મો.

## બંદગી વીશે



સૌ-બંદગી એટલે શું ?

જૌ-આ દુન્યામાં પાક ઐદાતાલાની તાબેદારી તથા તેનાં ફરમાનો પ્રમાણે માણસોએ ચાલવું તથા તેની સ્તુતી અથવા પરસ્તેશ કરવી તેને બંદગી કહે છે.

સૌ-બંદગી કોણની કરવી જોઈએ ?

જૌ-એખલા ઐદાનીજ કરવી જોઈએ.

સૌ-પાક ઐદાતાલાની યાદ તથા સ્તુતી કરતી વખતે કંઈ ચીજની સનમુખ ઉભા રહીને બાણવું જોઈએ ?

જૌ-પાક ઐદાતાલાની પેદા કીધેલી ઉમદા નુરી ચીજો જેવી કે સુરજ, ચંદ્ર, પાણી, આતશ વીગેરેની સનમુખ ઉભા રહેવું કેમકે તે ચીજો આપણી નજર આગલ હોવાથી આપણને ઐદા વીશેનો વીચાર આવે છે અને આપણા મન ઉપર સારી અસર થાય છે.

સૌ-જરતોશ્તની આગમજના ઇરાંનીઓ કેવી રીતે બંદગી કરતા હતા ?

જૌ-તેઓ પણ આપણી માફક સુરજ, ચંદ્ર, આતશ અને પાણી જેવી નુરી ચીજોની સનમુખ ઉભા રહી બંદગી કરતા હતા.

સૌ-બંદગી કેવી રીતે કરવી જોઈએ ?

૪૦-પાક પરવરદેગાર વીશે વીચાર મનમાં રાખીને એકાંત જગામાં અથવા દરેમેહેર જેવાં પાક મકાનમાં દાવા માગતા હોઈએ એવી રીતે હાથ ઉંચા કરીને અદબથી ખોદાતાલાના પાક કલામો શુદ્ધ ઉચારે લાણુવા જોઈએ.

સ૦-બંદગી કરવાથી શું ફાયદો મળે છે ?

૪૦-બંદગી કરવાથી ખોદાના ફરમાન બજા લાવીએ છીએ તેથી તે સાહેબ આપણી સઘળી મોરોદો બર લાવે છે અને તન મનની મુખાકારી સાથે આપણને ધનની બખ્શોશ કરે છે, અને આપણને હરેક તરેહનો ફાયદો કરે છે અને આપણા મુવા બાદ સૌથી મોટો બદલો ગરોથમાન બેહશત આપે છે.

સ૦-આપણે ખોદાની સ્તુતી અથવા યાદ કરી જીવનમાં કરીએ છીએ ?

૪૦-અવસ્તા જીવનમાં.

સ૦-દરરોજ કેટલી વખત બંદગી કરવાની ફરજ છે ?

૪૦-દહાડાની પાંચે ગોઠમાં બંદગી કરવાની ફરજ છે.

સ૦-હાવન ગોઠમાં શું શું લાણુવું જોઈએ ?

૪૦-હાવન ગોઠમાં સેરોશ બાજ, ખુરશેદ તથા મેહેરની નીચાએશ, દાવા વીસ્પહુમત, દાવા નામ સેતાયશને, ચારે દીશાનો નમસ્કાર, હાવન ગોઠ, અહુરમજદ યશત, અરદીબેહેશત યશત, અને સેરોશ હોદોખત.

સૌ-રપીથવન ગેહમાં શું લાણુવું જોઈયે ?

જૌ-રપીથવન ગેહમાં ખુરશેદ તથા મેહેરની નીયાએશ, રપીથવન ગેહ, અને અરદીખેહેશત યશત.

સૌ-ઊછરન ગેહમાં શું લાણુવાની અગત છે ?

જૌ-ઊછરન ગેહમાં ખુરશેદ તથા મેહેરની નીયાએશ, ઉછરન ગેહ, અને સરોશ હાદોખત.

સૌ-એવેસુથ્રેમ ગેહમાં શું લાણુવું ?

સરોશખાજ, એવેસુથ્રેમ ગેહ, રાતની સરોશ યસ્ત અને પતેત.

સૌ-ઉશહેન ગેહમાં શું લાણુવું જોઈયે ?

જૌ-સરોશખાજ, ઉશહેન ગેહ, અહુરમજદ યશત અને સરોશ હાદોખત.

સૌ-ત્યારે અવસ્તાના ખીજ કલામો ઉપલી ગેહમાં લાણુવા કે નહી ?

જૌ-અવસ્તાના કોઈખી કલામો દરેક ગેહમાં લાણુ તો કંઈ ગુનાહ નથી એર્થા આર સવાખનો વધારો થાય છે પણ ઉપર લખેલી બંદગીઓ તો જરૂર લાણુવી જોઈએ.

સૌ-પાજંદ ભાષામાં કઈ કઈ બંદગીઓ જોડેલી છે ?

જૌ-નીરંગ કુસ્તી બાંધવાની, નીરંગ આખે-જર લેવાની, દીનનો કલમો, દોવા નામ સેતાયશને, પતેત, તનદારસ્તી, રોજ નેકનામ અને એ સિવાય ખીજ નીરંગો.



સૌ-પતેત પાજંદ લાખામાં છે ત્યારે અસલ અવસ્તા લાખાની પતેત કઈ ?

જૌ-‘કસ્તુચે હુમતોઈવ્યસ્યા’નો કરદા.

સૌ-આપણે હાલમાં પતેત ભણીએ છીએ તે શા ઉપરથી બનાવવામાં આવી છે ?

જૌ-‘કસ્તુચે હુમતોઈવ્યસ્યા’ ઉપરથી દસ્તુર આદરબાદ મારેસ્પંદ અને તે પછીના બીજા દસ્તુરોએ પાજંદ તથા ફારસી લાખામાં પતેત જોડેલી છે તેને પતેત પશેમાની તથા પતેત ધરાની ઇત્યાદી નામે આપેલાં છે.

સૌ-અવસ્તા લાખાની પતેત “કસ્તુચે હુમતોઈવ્યસ્યા”ના ફરકની સમજ આપો.

જૌ-મારા પોતાના નેક વીચાર, નેક સખુન, અને નેક કરણીથી નેક વીચાર, નેક સખુનો અને નેક કરણીઓની હું વખાણ કરું છું. સઘળા નેક વીચારો, નેક સખુનો, અને નેક કામોને હું અખત્યાર કરું. સઘળા ખુરા વીચાર, ખુરા સખુનો અને ખુરી કરણીને હું તજ દઉં. યો! અમશાસ્પંદા મારા નેક વીચારથી, નેક સખુનોથી, અને નેક કરણીઓથી અને મારાં ખરાં જીગરથી તમારી સ્તુતી ગાઉં અને તમોને હરદમ યાદ કરું અને મારા જાનની તમોને સખાવત કરું એટલે તમારી ઉપર મારો જાન ફીદા કરું.

## સુદરેહ અને કુસ્તી વીશે.

—:૦:—

**સ૦**—મજદીયસ્ની જરતોશતી દીનની નીશાંન શું છે ?

**જ૦**—સુદરેહ અને કુસ્તી.

**સ૦**—સુદરેહ એટલે શું ?

**જ૦**—વાજખી માર્ગ ઉપર ચાલવાની નીશાંન અથવા એનો અર્થ કાયદાભરેલો માર્ગ કરીને બી કરે છે.

**સ૦**—કુસ્તી એટલે શું ?

**જ૦**—કુસ્તીનો અર્થ અહુરમજ્દનાં ફરમાનની હદમાં રહીને ચાલવા સાદુ બાંધેલો કમરબંદ.

**સ૦**—સુદરેહ સર્ફદ રાખવાનું કારણ શું ?

**જ૦**—જેવો સુદરેહ સર્ફદ અને સ્વચ્છ છે તેવું આપણું અંતઃકરણ પાક અને સ્વચ્છ રાખવું.

**સ૦**—એ વીશે કાંઈ દાખલો આપી શકશો ?

**જ૦**—જેમ સર્ફદ સુદરેહ ઉપર કાંઈ દાઘ પડ્યો હોય તે તરત જણાઈ આવે છે તેમ માણસનું અંતઃકરણ પાપી હોય છે તેપણુ તરત જણાઈ આવે છે. અને વલી સર્ફદ પોશાક મજદીયસ્ની દીનની પવિત્રાઈની નીશાંની છે તેથી આપણાં દસ્તુર તથા મોઝેદાબી પોતાનો હંમેશનો પોશાક સઘળો સર્ફદ રાખે છે.<sup>૧</sup>

સૌ-સુદરેહ ઉપર છાતી આગલ જે કોઠળીના આકારનું છે તેનું નામ અને મતલબ શું ?

જૌ-અને ગેરેખાન કરીને કહેછે અને તે સુદરેહ પેહેરનારો શખસ મજદીયસ્ની દીન ઉપર ઇમાન શખનાર છે તે જણાવવાની નીશાની છે અને ગેરેખાનનો અર્થ ઇમાનવાળો કરીને બી થાય છે.

સૌ-કુસ્તી મેંઢાંનાં ઉનની બાંધવાનું કારણ શું ?

જૌ-તેનું કારણ એ કે 'મેંદું' ગરીબ અને નિર્દોષ પ્રાણી છે માટે તેનાં ઉનની કુસ્તી બાંધ્યાથી દરેક જરતોસ્તી એવું જણાવે છે કે તે ગરીબ ખવાસનો તથા બેગુનાહ રહેવાને બાંધાયેલો છે.

સૌ-કુસ્તીના તાર કેટલા છે ?

જૌ-બોતેર.

સૌ-તે શાની નીશાની જણાવે છે ?

જૌ-યજશતેના બોતેર હાની નીશાની.

સૌ-કુસ્તીના આંઠા કેટલા વાળો છે ?

જૌ-ત્રણ.

સૌ-તે આંઠા શું બતાવે છે ?

જૌ-મજદીયસ્ની દીનનો મુખ્ય પાંચો જે ત્રણ બોલ હુમત, હુખત, અને હવરશત છે તેની મીશાલ દેખાડે છે એટલે કુસ્તીના આંઠા વીટાળતાં દરેક જરતોસ્તી વીચારે છે કે નેક વીચારૂં, નેક બોલું અને નેક કામ કરૂં.

સૌ-કુસ્તીનાં ગાંઠ કેટલા છે ?

જૌ-ચાર છે.

**સૌ**—પેહેલો ગાંઠ બાંધતી વખતે મનમાં શું વીચારવું જોઈયે ?

**જૌ**—પેહેલો ગાંઠ બાંધતાં તે કુસ્તી બાંધનાર પોતાનો કબુલાત આપે છે કે જોદા એકજ છે અને તેનાં જેવો બીજો કોઈજ નથી.

**સૌ**—બીજો ગાંઠ બાંધતાં શું વીચારવું જોઈયે ?

**જૌ**—બીજો ગાંઠ બાંધતાં મજદ્યસ્ત્રી દીન સાચી છે અને તે જોદાતાલાની તરફથી મોકલવામાં આવી છે તે વીશેની કબુલાત આપે છે.

**સૌ**—ત્રીજો ગાંઠ બાંધતાં શું યાદ કરવું ?

**જૌ**—પેગાંબર જરતોશ્ત જોદાનો મોકલેલો ખરહક પેગાંબર છે તે વીશે અંતઃકરણથી કબુલાત આપે છે.

**સૌ**—ચોથો ગાંઠ બાંધતાં શું વીચારવું જોઈયે ?

**જૌ**—જ્યાંસુધી મારી હાંદગી છે ત્યાંસુધી મારાથી જેમ બને તેમ સારાં કાંમો કરવાની કબુલાત આપું છું.

**સૌ**—કુસ્તી અંદરથી પોકલ રાખવાનું કારણ શું ?

**જૌ**—આ અને પેલો દુન્યાં વચેનો તફાવત બતાવે છે.

**સૌ**—કુસ્તીના લર કેટલા છે અને તે શાની નીશાની છે ?

**જૌ**—બે છે ; અને તે વરસના બે ભાગ જે હાવન અને રપીથવન છે તે બતાવે છે.

**સૌ**—વરસનાં બે ભાગ હાવન અને રપીથવન તે કીયા ?

**જૌ**—ફરવરદીન મહીનાના અહુરમજ્દ શેજથી તે મેહેર મહીનાના અનેરાન શેજ સુધીનો જે ભાગ તે રપીથવન અને આવાં મહીનાનાં અહુરમજ્દ શેજથી તે વહીશતોયશત ગાથા સુધીનો જે ભાગ તે હાવન.

**સૌ**—કુસ્તીની લરી કેટલી છે અને તે શું બતાવે છે ?

**જૌ**—છ છે ; અને વરસના છ ગહંબારની તે નીશાંની છે.

**સૌ**—કુસ્તી બાંધતી વખતે કઈ તરફ મોહોડું કરવું જોઈએ.

**જૌ**—કુસ્તી બાંધતી વખતે ખોદાની ઉમદા પેદા કીધેલી ચીજ જે સુરજ તેની તરફ મોહોડું કરવું જોઈએ. કારણ કે સુરજની અંદર તે પાક ખોદાતાલાની કુદરતની શક્તી હોવાને લીધે પાક અવસ્તામાં તેને અહુરમજ્દનું બદન તરીકે ગણેલો છે. ?

**સૌ**—સુરજની ગેરહાજરીમાં કયાં કુસ્તી કરવી ?

**જૌ**—જો સુરજ નહી હોય તો રાતને વખતે ચેરાગ, ચંદ્ર, અને તારાની સન્મુખ ઉભા રહીને કુસ્તી કરવી સજ્જવાર છે.

**સૌ**—કેટલાં વરસનાં બરચાંને મુદરેહ કુસ્તી પેહરાવવો જોઈએ ?

૪૦-બચ્ચાંની સાતમાં વરસની ઉંમરે સુદરેહ કુસ્તી પેહેરાવવાનું કરમાન છે.

સ૦-સુદરેહ કુસ્તી પેહેરવાને લાયક થવા સાડ કટલા અવસ્તા મોહોડે ભણી જાણવા જોઈએ ?

૪૦-યથા, અષ્ટમ, નીરંગ કુસ્તી બાંધવાની, નીરંગ આષ્ટમ લેવાની, સરોશબાજ, જમવાની અને પીસાબની બાજ, હોશબામ, ખુરશેદ તથા મેહેરની નીચાએશ, પાંચે ગોહ, પતેત, અહુરમજદ યશત, અરદીએહસ્ત યશત, સરોશ યશત, અને એ વગેરે બીજી બાબદા જાણે તો વધારે સાડ.

સ૦-નવજોત એટલે શું ?

૪૦-નવજોત એટલે નવો જોતી અથવા નવો બંદગી કરનાર એટલે સુદરેહ પેહનાર મજદયસ્ની દીનમાં દાખલ થઈને બોદાની બંદગી કરનાર થાય છે.

સ૦-જરતોશ્તી ધર્મમાં દાખલ થનાર પોતે કેવી રીતની કબુલાતો આપી દાખલ થાય છે ?

૪૦ હું મજદયસ્ની છું એટલે અહુરમજદને પુજનારો જરતોશ્તનાં ધર્મને લગતો છું. (મજદયસ્ની જરતોશ્તી દીનની) તારીફ કરનાર અને તેને કબુલ કરનાર હું છું. સારા વીચારોની, સાચા સખુતોની અને સારાં કાંમોની હું તારીફ કરૂં છું. ભલી મજદયસ્ની દીનને હું અંતઃકરણથી આહુ છું.

સ૦-ભલી મજદયસ્ની દીનને અંતઃકરણથી આહાવાનું કારણ શું ?

૪૦-કેમકે જે દીન કહ્યો કંકાસ દુર કરનારી છે, જે દીનની ખુબીઓ એટલી તો ઉત્તમ છે કે તે કબુલ કરાવતાં હથીઆર વાપડી જોર જુલમ પાડવાની ફરજ પડતી નથી, જે દીન ખોદા સાથેના તથા માણસોમાં અરસપરસનો સંબંધ વધારનારી અને પવિત્ર છે. જે દીન ખીજ દીનો જે હાલ છે અને જે હવે પછી થશે તેનાં કરતાં ઘણીજ ખુબીવંતી, ઘણીજ ભલી અને ઘણીજ નેક છે જે દીન અહુરમજ્દ અને જરતોશ્તને લગતી છે. મજ્દયસ્ની દીનની આવી રીતે હંમેશાં વખાણુ થાઓ.

૪૦-જરતોશ્તી ધર્મની અંદર દાખલ થનાર બચ્ચાં ઉપર શું શું ક્રિયા કરવામાં આવે છે ?

૪૦-ચોજદાઘગર મોખેદ પેહેલાં નહાન નહવાડે છે તે વખતે “હધાનેપાત” યાને દાઢમનાં આઢની પાંદડી બાજુ ધરાવીને ચવડાવે છે અને તેનો રસ પીને તે પાંદડી થુંકી નાખવામાં આવે છે. પછી નીરંગદીન નામની ક્રિયાથી તૈયાર કીધેલાં નીરંગ ત્રણ વખત એવી રીતની કબુલાત સાથે પાય છે કે, આએ નીરંગદીન હું મારાં બદન અને આત્માની પાકીને સારૂ પીઉં છું; પછી બાજુ મુકાવીને પતેત ભણાવે છે. ત્યાર પછી કપડાં કઢાવીને બદન ઉપર નીરંગ ચોપડાવી ચોખાં પાણીથી નહવાડે છે અને પછી એક બેઠક કીધેલી હોય છે ત્યાં બેસાડે છે. પછી દસ્તુર તથા મોખેદ જે નવતજ્જોની મજલેસમાં આવ્યા હોય છે તેઓ મુદરેહ પેહેરનારની સાથે એક પતેત

ભણે છે. તે વખતે સુદરેહ પેહેરનારના હાથ-  
માં સુદરેહ પકડાવી રાખે છે પછી સુદરેહ પેહેરાવનાર  
દસ્તુર અથવા મોખેદ ઉડીને તે બાલકને દીનનો  
કલમો ભણાવીને મજદીયસ્ની જરતોશતી દીન સાચી  
છે તે વીશે તેને કબુલાત કરાવી સુદરેહ પેહેરાવે છે,  
અને તેની ઉપર કુસ્તી બાંધે છે, જે વખતે કુસ્તી  
બાંધનાર દસ્તુર અથવા મોખેદ તે બચ્ચાનાં હાથ  
સાથે પેવન્દ પકડીને કુસ્તી હાથમાં રાખી પેહેલાં  
પાક દાદારની હજુરમાં સ્તુતી કરવા સાથે તે સાહેબની  
બંદગી કરવા અને હેરેમનને તોડવા સારૂ તેની  
તરફથી એક જોતી એટલે બંદગી કરનાર બનાવે  
છે તે વીશેનું વર્ણન કરે છે. ત્યાર પછી અહુરમ-  
જદની ખશનુમનને યાદ કરીને નીરંગ કુસ્તી બાં-  
ધવાની સુદરેહ પેહેરનાર સાથે ભણી જાય છે અને  
તેની ઘટતી ક્રિયા કરીને કુસ્તી બાંધે છે પછી તે  
બાલકને બેસાડીને નવજોત કરનાર હોશબામ પઢે  
છે અને પછી નાલીઅરની કાતરી તથા દાડમના  
દાણા તે બચ્ચાં ઉપર નાખતાં તેને કેટલીએક દાવા  
કરે છે કે જેને ‘તંદરોસ્તી’ કહે છે, ત્યાર પછી તે  
ક્રિયા ખલાસ થાય છે. ૧

---

૧ એ મોટા જવાબ બચ્ચાંઓ પાસે મોહકે કરાવવો.  
નહી પણ શિક્ષકે પાઠ તરીકે વંચાવીને તેની સમજ તે-  
ઓનાં મનમાં ઠસાવવી.



## ગહંબાર, ગાથા, ગેહ અને જશન વીશે.

—૦૦—

સ૦—ગહંબાર ખોલનો અર્થ શું ?

જ૦—સઘળા જરતોશ્તીઓને એક જગોએ એકઠા મળીને બંદગી કરવાનો વખત.

સ૦—ગહંબાર કરવાનું કારણ શું ?

જ૦—આખા વરસમાં રૂતુઓનો ફેરફાર થાય છે તે દરેક રૂતુની શરૂઆતમાં જગતના બનાવનારનો આભાર માનવાને પ્રશાલીનાં જશનો કરવામાં આવે છે.

સ૦—ગહંબાર કેટલા છે ? તેઓના નામ દેઓ.

જ૦—ગહંબાર છ છે, પહેલો મેદીઓજરેમ, બીજો મેદીઓશેમ, ત્રીજો પેતેશેમ, ચોથો અયાથરેમ, પાંચમો મેદીયારેમ, છઠો હુમરુપેથમેદેમ.

સ૦—એ છ ગહંબારનાં નામોનો અર્થ શું થાય છે ?

જ૦—મેદીઓજરેમ, એટલે “ભર વસંત રૂતુનો વખત;” મેદીઓશેમ એટલે “ભર ઉનાળાનો વખત;” પેતેશેમ એટલે “અનાજની વાવણીનો વખત;” અયાથરેમ એટલે “અનાજની કાપણીનો વખત;” મેદીયારેમ એટલે “વરસાદનો અથવા ધંધા રોજગારથી ફરસુદનો વખત;” હુમરુપેથમેદેમ એટલે “વરસને પુરું

કરનારો વખત અથવા રાત અને દહાડો સરખો થવાનો વખત.”

**સૌ—**દરેક ગહંબારના દીવસો કેટલા તથા કયા મહીનાના કયા દહાડાથી શરૂ થાય છે ?

**૧૦—**દરેક ગહંબારના દીવસ પાંચ છે. **મેઢી-ઝાંબરેમ** ગહંબાર અરદીએહશત મહીનાના ઝાંરશેદ રોજે શરૂ થાય છે અને દપમેહર રોજે આંખેર થાય છે.

**મેઢીઝાંશેમ** તીર મહીનાના ઝાંરશેદ રોજથી તે દપમેહર રોજ સુધી.

**પેતશેમ** શેહરેવર મહીનો તે આશ્તાદ રોજથી તે અનેરાન રોજ સુધી.

**અયાથરેમ** મેહર મહીનાના આશ્તાદ રોજથી તે અનેરાન રોજ સુધી.

**મેઢીયારેમ** દઝમે મહીનાના મેહર રોજથી તે એહરાંમ રોજ સુધી.

**હમરુપેથમેદેમ** વરસની આખેરીએ અરુપં-દારમદ મહીનો પુરો થવા પછી ગાથાના પાંચ દા-હાડાઓની સાથે આવે છે.

**સૌ—**એ છ ગહંબારમાં ઝાંદાતાલાએ શું શું પેદા કીધું ?

**૧૦—**પેહેલામાં આસ્માન, ખીજમાં પાણી, ત્રીજમાં જમીન, ચોથામાં બાડપાન, પાંચમામાં જન-નવરો અને છઠામાં માણસો.

**સૌ—**શું ગહંબારમાં જરૂર સામેલ થવું જોઈએ ?

૪૦-દરેક જણે પોતાની બનતી કોશેશથી ગ-  
હંબારમાં સામેલ થવું જોઈએ કેમકે, ખોદાતાલાએ  
તે વખતે જે વસ્તુઓ માણસ બનતે સાડ પેદા  
કીધી છે તે વીશે તેના આભાર માનવા સાડ જર-  
તોશ્તીઓને સામેલ થવાની ફરજ છે અને તેમ  
નહી કરવાથી તેઓ નીમકહરામ થાય છે.

૨૦-ગાથા જોઈલે શું ?

૪૦-વરસની આખેરીએ આક્રતાબની ચાલની  
કસરથી વધેલા દીવસો, અને તે દીવસોને પાક  
અવસ્તામાં ગાથાવાણીને નામે આજખાતા કવિતા-  
રૂપી જે અવસ્તા છે તે ઉપરથી નામે આપવામાં  
આવેલાં છે.

૨૦-ગાથા કેટલા છે ? તેઓનાં નામ આપો.

૪૦-પાંચ છે ; અહુનવદ, આરતુઅદ,  
રુપેતોમદ, વોહુખશથ અને વહીશતોયશત.

૨૦-જોઈ જોઈલે શું ? તે કેટલી છે તેનાં નામ  
આપો.

૪૦-જોઈ જોઈલે આખા દાહાડાના પાંચ ભાગ  
કરેલા છે તે, તેમાંનાં દરેકને જોઈ કરીને કહે છે. તે-  
ઓનાં નામ-હાવન, રૂપીથવન, ઉજ્જન,  
એવેસરૂથરેમ અને ઉશહેન.

૨૦-ઉપલી જોઈને વખત કયા છે ?

૪૦-સહવારે સુરજની રોશની પડવા પછીથી  
બપોરે બાર વાગા સુધી હાવન જોઈ; બપોરના

બારથી તે ત્રણ વાગા સુધી રખીથવન; ત્રણથી તે સાંજે સુરજ અસ્ત પાંમે તથા ઝઝકલું રહે ત્યાંસુધી ઉછરન; તારા દખાય ત્યારથી તે રાતે બાર વાગા સુધી એવેશુએમ; અને રાતે બાર વાગેથી તે સહવાર સુધી ઉશહેન ગેહે.

સૌ—બપોરે બાર વાગાથી તે ત્રણ વાગા સુધી રખીથવન ગેહે આખું વરસ ભણાય કે ?

જૌ—નહીથ; ફરવરદીન મહીનાનાં અહુરમજદ રોજથી તે મેહર મહીનાનાં અનેરાન રોજ સુધીજ ભણાય. પણ આવાં મહીનો ને અહુરમજદ રોજથી તે વહીરતોયશત ગાથા સુધી બીથ હાવન ભણવી જોઈયે.

સૌ—જશન એટલે શું ?

જૌ—પાક દાદાર અને તેના પેદા કીધેલા યજ્ઞ અમશાસ્પંદોની આરાધના કરવાના દીવસને જશન કરીને કહે છે.

સૌ—આખાં વરસમાં કેટલાં જશનો છે ?

જૌ—બાર જશનો છે એટલે કે દરેક મહીનાનાં નામવાલો જે રોજ આવે તે દહાડે જશન કરવામાં આવે છે.

સૌ—ઇરાનમાં કયાં મુખ્ય જશનો વખણાયલાં હતાં ?

જૌ—મેહરગાંન, અરદવીસુર અને આદરગાંનનું જશન.

સૌ-જમશેદી નોરોજનાં જશનનો અર્થ શું ?

જૌ-કુદરતી વરસ સરૂ થવાનું અથવા વસંત રતુનાં શરૂ થવાનાં વખતે કરવામાં આવતું જશન.

સૌ-એ જશન પેહેલું ક્યારથી ? અને કોણે શરૂ કીધું ?

જૌ-જે દીવસે જમશેદ પાદશાહ ગાદીનશીન થયો તે દીવસ ફરવરદીન મહીનો તે અહુરમજદ રોજ હતો તે દીવસે નવુ વરસ સરૂ કરીને એ જશનની શરૂઆત કીધી હતી.

સૌ-ત્યારે એ નોરોજ ફરવરદીન મહીનો અને અહુરમજદ રોજે નથી પડતો તેનું કારણ શું ?

જૌ-તેનું કારણ એ કે આપણી હકુમત હતી ત્યાંસુધી આફતાબની ચાલના કસરના વખતને ગણતરીમાં લેતા હતા તે ચાલ આપણા ટોલામાંથી પાછલથી નીકળી જવાને લીધે એ ફરક પડ્યો છે.

સૌ-આફતાબની ચાલનો કસરનો વખત એટલે શું ?

જૌ-આફતાબ યાને સુરજ પોતાનું વરસ દહાડાનું ફરવું બારે રાશીમાં બરોબર ૩૬૫ દહાડા ખાંચ કલાક, ૪૮ મીનીટ અને ૪૫ સેકન્ડે પુરૂં કરી રહે છે અને મેશ રાશીમાંથી નીકલેલો બારે રાશી પુરી કરીને પાછો મેશ રાશીમાં આવતાં તેને ઉપર જણાવેલો વખત થાયછે જેને આફતાબી વરસ કહે છે. પણ આપણા રોજ માહની ગણતરી મમાણે દર

માસના ત્રીસ રોજ લેખે ૩૬૦ દીવસ થાયછે અને તેમાં ગાથાના વધારાના પાંચ દીવસો ઉમેરતાં ૩૬૫ દીવસનું વરસ આપણે હાલ ઘણાએક વરસ થયાં ગણતા આવ્યા છીએ તેથી દર વરસે પાંચ કલાક ૪૮ મીનીટ તથા ૪૫ સેકન્ડની કસર ગણત્રીમાં નહીં લેવાથી કેટલીક મુદતનો ફેર પડી ગયો છે.

## માણસની ફરજો તથા તેના ગુજરવા પછીની હાલત વીશે.

—૦૦—

**સૌ—**માણસની મુખ્ય ફરજો શું છે ?

**જૌ—**પેહેલી ફરજ ખોદા તરફની, બીજી મા-બાપ તથા ભાઈબંધો તરફની અને ત્રીજી પોતા તરફની.

**સૌ—**ખોદા તરફની ફરજો શું શું છે ?

**જૌ—**તે પાક કીરતારે માણસને સાદુ દુન્યામાં અનેક ચીજો પેદા કીધી છે અને માણસ તે સઘળી ચીજોને ઉપયોગમાં લાવી તેના ભોગવટો કરે છે તેના ઉપકારના બદલામાં ખોદાતાલાની દરરોજ બંદગી, સ્તુતી અને યાદ કરવી અને તે સાહેબનો ઠર રાખી આ દુન્યામાં ચાલવું સજ્જવાર છે.

સૌ—તે સાહેબનો ઉપકાર દરરોજ કેવી રીતે માંનવો ?

જૌ—દરરોજ બીજાનાં ઉપરથી ઉઠતી વખતે પાક પરવરદેગારનું તથા અરો જરતોશતનું નામ દેવું. તે સાહેબે આપણને આખી રાત આજર અને દુઃખોથી સંભાળીને આપણને પાછા જીવતાં ઉઠાડીને ખોરશેદની રોશની પાછી બખરી અને તે રોશનીથી કુન્યા ઉપરની સવળી ખરાબ હવા અને રોજો કાઢી નાખી આપણને બીજા નવો દીવસ બખરીઓ તે માટે તે સાહેબને યાદ કરવો.

સૌ—એ ફરજ અદા કીધા પછી બીજા શું કરવું ?

જૌ—ત્યાર પછી નાહી ઘોઘને આપણાં અંગને પવિત્ર કરવું અને એકાંત જગામાં બેસીને જોદાની તારીફ કરવા સારૂ દર રોજ બંદગીમાં ગુતાવું જોઈય. અને પછી આપણા ગુજરાંનને માટે ઉઘમ અને ધંધા રોજગાર કરવો.

સૌ—રાત્રે સુતી વખતે જોદાનો કેવી રીતે આભાર માંનવો ?

જૌ—બીજાંને જતી વખતે આપણાં પેદા કરનાર સાહેબને યાદ કરવો અને આપણાં કાંમમાં મદદ કરી તેણે આપણું ગુજરાંન કીધું અને રાતનાં ખુઆબ જવી આસાએશ આખી માટે તેનો આભાર માની તેવું નામ દઈ ખાખ કરવો.

સૌ—માખાપ તરફની તમારી ફરજ શું છે ?

૪૦-આપણું માખાપે આપણને જન્મ આપી આપણનું પાલણુ પોશન કરીને અને હરેક રીતની આપણી જતન કરવામાં તરેહ તરેહનાં કુઝો ખમી- ને આપણને મોટાં કીધાં માટે આપણી ફરજ છે કે તેઓનાં હોકમમાં રહીને જ્યારે તેઓ ઘરડાં થાય ત્યારે તેઓને મદદ કરવી સજ્જવાર છે તેમ કરવાથી આપણું છોકરાંઓખી આપણી નકલ કરશે.

સ૦-એ વીશે ધર્મનુ શું ફરમાન મલે છે ?

૪૦-દાદાર અહુરમજ્દ ફરમાવે છે કે જે કોઈ પોતાનાં માખાપને રાજી રાખે તેણે મને ખુશી કીધા બરોબર છે, પણ જો કોઈ પોતાનાં માખાપને ના- ફરમાન થઈને કુઝ દે અને દલગીર કરે તો મને દલગીર કરવા અને કુઝ દેવા બરોબર છે.

સ૦-ઉસ્તાદ અથવા શિક્ષક તરફની તમારી શું ફરજ છે ?

૪૦-ઉસ્તાદ આપણને જે કેળવણી અને જ્ઞાન આપ્યું છે તે જ્ઞાનને સારે માર્ગે વાપરીને આ કુન્યા- માં જીંદગી નીતીથી ગુજરી પેલો કુન્યામાં બેહેશત હાંસલ કર્યે છીએ માટે ઉસ્તાદનો આભાર માનવો સજ્જવાર છે.

સ૦-ખુજેગો તરફની તમારી શું ફરજ છે ?

૪૦-ખુજેગો એટલે આપણાથી વડાંઓને ન- મીને ચાલવામાં અને તેઓની સારી શીખાંમણો પ્ર- માણે ચાલવામાં આપણને મોટો ફાયદો છે કેમકે તેમ કીધાથી ખાદતાલાનાં ફરમાનને માન આપ-



વા બરોબર છે. નમીને ચાલવાથી કંઈ આપણી પીઠ ભાગી જતી નથી.

સૌ—તમારા પોતાનાં ધર્મ તરફ કેવી ફરજ અદા કરશો ?

જૌ—એ પવિત્ર ધર્મમાં ખોદાતાલાની મહા શક્તીનું ઘણું ય્યાન આવેલું છે અને કુદરતનાં ખેલનું જ્ઞાન પણ એ ધર્મની મારફતે આપણે ઘણું મેલવ્યે છીએ માટે એ જરતોશ્તી ધર્મ ઉપર એકી-ન રાખીને તેનેજ વલગી રહેવું, અને બીજા ધર્મ ઉપર એતેકાદ રાખવો નહીં પણ જરતોશ્તી ધર્મનો હંમેશાં ફલાવો કરવાની કોશેશ કરતાં રહેવું એ ઘણી મોટી ફરજ છે.

સૌ—આપણાં ભાઈબંધો તરફની શું શું ફરજો છે ?

જૌ—આપણાં મજહબની રૂએ માણસ જાતની ફરજ છે કે પોતાનું ભલું કરવા સાથે પારકાનુખી ભલુ કરવું અને આપણાં ભાઈબંધોનું સાડું ચાહવું; તેઓને મદદ કરવી, તેઓને કેલવણી આપવી, તેઓને રોજીનો માર્ગ સોંપી આપવો, બદ રાહ ઉપર ચાલતા હોય ત્યાંથી ખસેડીને સારા માર્ગ ઉપર લાવવા, અને અનેક તરેહનાં બીજા ફાયદા કરી આપવા.

સૌ—એ વીશે અવસ્તામાં શું જણાવેલું છે ?

જૌ—અગર જો સારી ચાલનાં માણસો પૈસા સોધતા આવે ( યાને પૈસા માંગવાની ખાહેશથી આવે ) અથવા અકલ સોધતા ( યાને શીખવાની ખાહેશ રાખતા ) આવે તો તેઓને પૈસા તથા

કેલવાણી આપવી. એની મુખ્ય મતલબ એજ કે જો આપણો કોઈબી ભાઈબંધ તંગીમાં આવી પડ્યો હોય તો તેને આપણાથી જેમ બને તેમ મદદ કરીને સુખ આપવું જોઈયે.

સૌ—આપણો પોતા તરફની ફરજો શું છે ?

જૌ—આપણે પોતે પોતાના શરીરની સંભાળ રાખવી. આપણી તનદારસ્તીને સારૂ જે ઉપાય લેવા ઘટે તે ઉપર ધ્યાન આપતાં રહેવું, લોકોમાં આપણી આબરૂ ઇજ્જત રહે તેમ કરતાં રહેવું, આપણાં મરણ બાદ આપણું નામ કાયમ રહે તે માટે કીર્તી ભરેલાં કામો કરવાની કોશિશ કરતાં રહેવું.

સૌ—બીજી આપણ પોતા તરફની ફરજો કઈ કઈ છે ?

જૌ—સારચું બોલવું, જીહાંને ધીકારવું, આપણો ફરજોમાંની એક અગતની ફરજ સચ્ચાઈની તરફેણ કરવાની છે. આપણે સચ્ચાઈથી ચાલ્યે તો બોદા આપણાં ઉપર ખુશ થઈ આપણને લાંબી જીંદગી, શેજી અને સુખ આપે છે. સારચું બોલવાથી આપણાં માબાપનું તથા આસપાસનાં લોકનું હેત તથા ચાહા વધે છે તથા કીર્તી ગવાય છે. અને જ્યાંબી તે જાય છે ત્યાં ફતેહ પામે છે. સારચાં માણસની ઉપર કોઈ ખરાબ ધરાદાથી ફાવી શકતું નથી.

સૌ-સરચાઈથી ન ચાલવાથી શું ગેરફાયદા થાય છે ?

જૌ-જીઝ સખુનો ખોલનારની હાની થાય છે. ખોદા તેનાં ઉપર મેહેરખાંન થતો નથી અને તે માણસ ઉપર કોઈ વિશ્વાસ રાખતું નથી તેથી તે જીઝ ખોલનાર બધાંઆથી ઘિકકાર પામે છે અને એખલો પડી જાય છે અને જ્યાંખી જાય છે ત્યાં તે ફજેત અને ખેહુરમત થાય છે અને એમ થવાથી દુન્યાંથી રદ થાય છે માટે જીઝાંને દુર કરવું અને સરચાઈની હંમેશાં તરફેન કરવામાં આપણી અગતની ફરજ જાણવી.

સૌ-આ દુન્યાંમાં આપણી હંદગી વધારે સુખી કરવાની ખીલ કઈ ફરજ છે ?

જૌ-આપણાં મનને કેલવણી આપવાની છે. કેલવણી લીધાથી માણસ સારાં નરસાંનો વીચાર મેહેલથી કરી શકે છે. અને આપણે આપણાં પેદા કરનાર સાહેબનું જ્ઞાન મેલવ્યે છીએ. દુન્યાંદારીનાં કામ કરવામાં અને પ્રસીદ્ધ માણસ થવાને આપણુ શક્તીવાંન થયે છીએ. કેલવણીનાં ગુણથી આપણાં ખોદા, માખાપ, ભાઈબંધ, સગાં અને જાતભાઈ તરફ કેમ વરતવું યાને દુન્યામાં નીતિથી કેમ ચાલવું તે સવલુ જાણ્યે છીએ, માટે કેલવણી હાંસેલ કરવી એ આપણી જરૂરની ફરજ છે.

સૌ-એ સિવાય કોઈ ખીલ ફરજો તમોને યાદ છે ?

૪૦-બીજી ઘણીએક ફરજો આપણને અદા કરવી છે જેવી કે—આપણાં દેશ તથા રાજ કર્ત્તા તરફની, ખેતીવાડીનો વધારો કરી દેશની આબાદની કરવાની, ધર્મનો ફેલાવો કરવાની, નીતી ફેલાવવાની, સખાવત કરવી, દરદીઓનાં દરદ ઠાલવાં, પરોપકારનાં કામો કરવાં, નાગાં ભુખ્યાંને અન્ન વસ્ત્ર આપવાં, કોઈનો જન બંચાવવો, ઉદ્યોગ કરવો, સારા વીચારને વલગી રહેવું, દયા બતાવવી, સારી આબરૂ મેલવી પ્રખ્યાત થવું, મંડલીને તથા દુન્યાંને અગતના થઈ પડવું, સારાં કામોમાં ભાગ લેવો, ચોરી કરવી નહી, નીંદા અને ચાડી ચુગલી કરવી નહી, કોઈની દુઃખ દેવું નહી, જીલમ ગુજારવો નહી, કુસંગત છોડી દેવી, અભીમાન, મગરૂરી કે અહંકાર કરવો નહી, નહારી ટેવ છોડવી, અને એ સીવાય બીજા જે અવગુણો હોય તે દુર કરી સદગુણોથી વરતવાની બીજી ઘણીક ફરજો છે.

૪૦-માણસના ગુજરવા પછી તેના જીવનું શું થાય છે અને તે ક્યાં જાય છે તે વીશે દુકમાં સાર કહી જાઓ ?

૪૦-માણસના મરી જવા પછી તેના જીવ ત્રણ રાતસુધી જ્યાં તેનાં બદનને ઘરમાં મુકેલું હોય ત્યાં તેના માથાં તરફની જગા આગલ રહે છે. જો તે માણસ અશો હોય છે તો તેના જીવ ઘણા ખુશ રહે છે અને તેને કશી વાતની ફીકર રહેતી નથી પણ જો તે પાપી હોય છે તો તે ઘણા બીડે છે

અને ફીકર કરે છે કે હવે હું ક્યાં જવશ, માફ શું થશે, મને જો પાછો જવતો કરે તો હવેથી ઘણાં સારાં કામો કરું એવા એવા વિચાર તેને આવે છે ; અને ત્રીજી રાતની બામદાદે ચીનવત પુલ નામનો ખેડશતમાં જવાનો માર્ગ લે છે. જો ગુજરનાર શખસ અશો હોય છે તો તેને એક ઘણાજ ખુશખોદાર પવન આવે છે કે જેવો પવન તેણે આ કુન્યામાં કદી દમમાં નહીં લીધેલો હોય. અને પછી એક કુમારી કન્યાના આકારમાં ઘણીજ ખુબસુરત ઝોરત તેની નજદીક આવે છે અને પેલાં રવાનને કહે છે કે તેં તનોમંદ કુન્યામાં જેવી કરણી કીધી હતી તેના નમુનાનો આએ દખાવ છે. પછી તેનો ઇનસાફ થાય છે અને તે ખુબસુરત ઝોરત તેને આગલ ચલાવીને લઈ જાય છે તે વખતે ચીનવત પુલ ઘણો પોહોલો થાય છે જેથી પેલું રવાન સહેલથી તેના ઉપરથી પસાર થાય છે, પછી ખેડમન અમશાસ્પંદ સુનેરી તખ્ત ઉપરથી ઉઠીને આદરમાન આપી સામે લેવા આવે છે અને તેને મુખારકબાદી આપતાં કહે છે કે તનોમંદ કુન્યામાં ઘણીક લાલચ અને પાપી કામોને હઠાવીને તમો આએ મીનોઈ જેહાંનમાં આવ્યા તો તમારા ધનભાગ્ય ! ત્યાર પછી તેને અહુરમજદની નજદીક લઈ જાય છે જ્યાં ગુજરી ગયલાં અશો માણુસોના જીવ રહે છે અને ત્યાં તેને અમૃતનું ખ્યાલું પાય છે, અને તે ખેડશતમાં ઘણાં સુખ સાથે આસાએશ ભોગવે છે—

જે ગુજરનાર માણસ પાપી હોય છે તો તેના હકમાં એથી ઉલટું જ થાય છે. જ્યારે તેના જીવ ત્રીજી રાતની આમદાદ ચીનવત પુલ ઉપર જાય છે ત્યારે તેને ઘણાજ ગંધાતો પવન આવે છે જે તેનાથી ખમાઈ શકાતો નથી અને પછી એક ઘણીજ બદસુરત ઓ-રત-ખુંધી, લુલી, લંગડી ઇત્યાદી એખોથી ભરેલી, તેની સનમુખ આવે છે અને પેલાં પાપી માણસને કહે છે કે તેં તનોમંદ દુન્યામાં જે પાપી કર્યો કીધું તેના નમુનાનો આ દખાવ છે. પછી તેનો ઇનસાફ થાય છે અને ચીનવત પુલ એટલો તો છરીની ધાર જેવો ખારીક થાય છે કે તે ઉપર તેનાથી ચલાતું નથી અને ત્યાંથી તે દાજખમાં દુટી પડે છે જ્યાં તેને લોહી તથા પરતું પ્યાલું પાય છે અને દાજખનો મરદાર જે હેરેમન તે તેને ઉલટો ડપકો આપે છે કે તેં અહુરમજ્દની રોટલી નીમક ખાઈને હમારી તરફેણતું કામ શું કરવા કીધું? ત્યાર પછી હમેશ સુધી દાજખનાં અંધારા ગારમાં તે રવાન દુઃખ ભોગવતું રહે છે અને એક દીવસ ગુજરે છે તે એટલો તો કંટાળા ભરેલો અને લાંબો લાગે છે કે જાણે સતાવન વેરસ ગુજરીયાં હોય. એ વિગેરે બીજાં ઘણાં એક દુઃખો તેને ખમવાં પડે છે. ૧\*

૧ યસ્તફ્રેગમેંટ ૬૦ ૧ લાથી તે ૩૮ સુધી તથા પેહેલવી વીરાફનામું.

\* આ આખો જવાબ છોકરાંઓને મોહડે કરાવવો નહીં પણ પાઠ તરીકે વંચાવવો, અને શિક્ષકે તેનાં છુટા છુટા સવાલો કરીને તેની અસર બચાંઓનાં મગજમાં ઉતારવી.

સૌ—માણસનાં ગુજરવા પછી તેનાં સગાંવહાલાં રડે તો આપણાં ધર્મ પ્રમાણે તે ગુનાહભરેલું છે કે નહીં ?

જૌ—જો રડે તો બેશક ગુનાહ લાગે કારણ કે જે જગોએ બેસીને રૂદ્ધ કરેછે તે જગા અથવા મકાંનની અંદર યજ્ઞ અમશાસ્પદોનું આવવું જવું કમ થાય છે તેથી તે મકાંનમાં વસનારાં આદમી-બોનાં મુખનો ઘટાડો અને દુઃખમાં વધારો થાયછે.<sup>૨</sup>

સૌ—રડવું એ ગુનાહ ભરેલું છે એમ તમારા ધ્યાનમાં આવે છે કે નહીં ?

જૌ—હાથ ; કમકે ખોદાતાલાએ તેને પેદા કીધું અને તેણેજ તેને પાછું ખોલાવી લીધું તેથી આપણને રડવું ઘટારત નથી. જોકે માણસોને ઘણા વખત મુકી તેની સાથે રહેવાથી તેનાં તરફ ધ્યાન દોડે છે અને તેનાં જવાથી દલગીરી ઉત્પન્ન થાય છે તેથી સખુરી થઈ શકતી નથી એ ખરૂં છે, તો પણ રડવું ઘણું નામુનાસેબ છે.

સૌ—માણસ ગુજરી ગયું તેની લાસને (ગુજરેલાં બદનને) કેવી રીતે ઠેકાણે પાડવી ?

જૌ—જેમ બને તેમ જલદીથી તેનાં શરીરને લઈ જઈને પાહાડની ઉંચી જગા ઉપર સુરજની રોશનીમાં ખોલ્લું મુકવું કે જ્યાંથી પક્ષીઓ તેને જોઈને જલદીથી તેનો નાશ કરે.<sup>૩</sup>

૨ પરગરદ ૩ જી ૬૦ ૧૧ મો.

૩ પરગરદ ૬ ઠી ૬૦ ૪૪-૪૫ મો.

સૌ-ગુજરેલાંની લાસને જલદીથી ઠેકાંણે પાડવાનું કારણ શું ?

જૌ-ગુજરેલી લાસ અંદરથી તુરત ડોહવા માંડે છે તેથી તેમાંથી ખરાબ ગુંકસાનકારક હવા નીકળે છે કે જે હવા આસપાસની સારી હવા કે જે માણસોનાં દમમાં લેવામાં આવે છે તેને બગાડે છે.

સૌ-ગુજરેલાંની લાસને તરત લઈ જવાને ન બને તો શું ઉપાય કરવો ?

જૌ-તે લાસને જીવતાં માણસોથી દુર રાખી ને પછી ત્યાં આતશ ઉપર ખુશબો બારવી કે જેથી કરીને તેમાંથી નીકલતી ખરાબ હવા ગુંકસાન કરે નહીં.

સૌ-ગુજરેલાંનાં સગાંવાહાલાંએ તેની ઘણી નજદીક બેસે છે તે કંઈ ગુનાહભરેલું છે ?

જૌ-હાથ; જો ગુજરેલાંની ઘણીજ નજદીક બેસે તો તેમાંથી નીકલતી ખરાબ હવા જીવતાંઓએ દમમાં લેવાથી તેઓને પોતાને ગુંકસાન થાય છે તેથી ધર્મનાં કરમાન પ્રમાંણે ગુજરેલાંથી વધુ દુર બેસવું.



# જરતોસ્તી ધર્મને લગતાં પુસ્તકો વીશે.

—૦૦—

સૌ—અવસ્તાનાં પુસ્તકો આગમજ કેટલાં હતાં?

જૌ—એકવીસ અને તેને એકવીસ નુસ્કને નામે સર્વ કોઈ ઓલખતા હતા અને ઓલખે છે.

સૌ—એ પુસ્તકોના નામ શા ઉપરથી રાખ્યાં હતાં અને તે કયાં નામો છે ?

જૌ—યથા અહુવૈર્યોના એકવીસ ઓલો ઉપરથી એ પુસ્તકોનાં નામો રાખ્યાં હતાં જેવાં કે—યથા ; અહુ ; વૈર્યો ; અથા ; રતુશ ; અશાત્ ; ચીત્ ; હચા ; વં-ધેઉશ્ ; દજદા ; મનંધો ; રકયોથૂનનામ્ ; અંધેઉશ્ ; મ-જદાઈ ; ક્ષમેમચા ; અહુરાઈ ; આ ; યિમ્ ; દ્રેગુખ્યો ; દદત્ ; વાસ્તારેમ્.

સૌ—એ એકવીસ નુસ્કના કેટલા ભાગ કી-ધા હતા ?

જૌ—ત્રણ ભાગ; સાત પુસ્તકો બંધે દુન્યાની બાબદો વીશે, સાત પુસ્તકો ધર્મને લગતાં, અને સાત રાજદવારી બાબદ તથા વિદ્યા હુનરને લગતાં હતાં.

સૌ—એ બધાં પુસ્તકો હાલ આપણી પાસે છે ?

જૌ—તે સઘલાં પુસ્તકો સંપુરણ હાલતમાં રહ્યાં નથી પણ ‘દદત્’ નામનું પુસ્તક આખું મલે છે અને બીજાં પુસ્તકોનો થોડો થોડો ભાગ મલે છે.

સૌ—ત્યારે બીજાં પુસ્તકોનું શું થયું ?

૪૦-આપણા વડવાઓનું જ્યારે ઈરાનમાં રાજ હતું તે વખતે ગ્રીસ દેશના સીકંદર પાદશાહે તથા ત્યાર પછી મુસલમાન લોકોએ ચઢાઈ કીધી તે વખતે કીનો રાખી આપણા ધર્મના પુસ્તકોનો નાશ કીધો હતો તેથી આપણી પાસે બધાં પુસ્તકો રહ્યાં નથી.

સ૦-‘દદત્’ નામના પુસ્તકમાં શું શું છે ?

૪૦-વંદીદાદ, યજ્ઞશત્રે અને વીસ્પરદ છે.

સ૦-વંદીદાદની કેટલી પરગરદ છે.

૪૦-બાવીસ.

સ૦-યજ્ઞશત્રેના કેટલા ‘હા’ ( એટલે પાઠ) છે?

૪૦-બોંતેર.

સ૦-વીસ્પરદના કેટલા કરદા છે ?

૪૦-બાવીસ.

સ૦-એ સિવાય બીજા કંઈ અવસ્તા છે કે નહીં?

૪૦-હાજી છે ; ખોરદેહ અવસ્તા, વીશ્વાસ્પ નુસ્કની આઠ પરગરદ, તથા દામદાદ નુસ્કનો થોડો ભાગ, તથા હાદોખત નુસ્કની ત્રણ પરગરદ અને એ સિવાય કેટલાંક પેહલવી પુસ્તકોમાં દાખલા તરીકે જુદા જુદા નુસ્કના ફકરા લખેલા મળે છે.

સ૦-ખોરદેહ અવસ્તામાં નીઆયશ કેટલી અને યશત કેટલી છે ?

૪૦-ખોરદેહ અવસ્તામાં નીઆયશ પાંચ છે અને યશત બાવીસ છે.

સ૦-તે નીઆયશ કઈ કઈ છે ?

૪૦-પુરશેદ નીઆયશ, મેહર, માહાખોખ-  
તાર, અરદીસુર, અને આતશની નીઆયશ.

સ૦-યશોનાં નામો આપો ?

૪૦-અહુરમજદ યશ, હપતાંગ, અરદીખેહશત,  
ખોરદાદ, આવાં, ખોરશેદ, મહા, તીર, ગોશ, મેહર,  
સરોશ હાદોખત, તથા રાતની વડી સરોશ યશત, ર-  
શને, ફરવરદીન, ખેહરામ, રામ, દીન, અરશીશવંગ,  
આશતાદ, જમ્યાદ, વનાંત, હોમ, અને સીરોજ યશત.

## ધરાન દેશ તથા અવસ્તામાંથી મલતા ધરાનના પાદશાહો વીશે.

સ૦-અવસ્તા પ્રમાણે પૃથ્વી ઉપર કેટલા ખં-  
ડ છે ?

૪૦-સાત ખંડ છે, જેને હપ્તકેશ્વર કહે છે.

૪૦-તેઓનાં નામ આપો.

૪૦-અરેજહિ, સવહિ, ફદધંશુ, વીદધંશુ,  
વોઉરૂખરેશ્તી, વોઉરૂજરેશ્તી, ખનિરથખામી.?

સ૦-અવસ્તામાં મુખ્ય દેશોનાં નામ આવે છે  
તે કયા ?

૪૦-અઘર્યનામ્ દખ્યુ (ધરાનદેશ), તૂઘર્યનામ્  
દખ્યુ (તુર્કસ્તાન), સઘરિયનામ્ દખ્યુ (સિરિઆનો

મુલક), સાધનિનામ્ દખ્યુ (ચીન દેશ), દાહીનામ્ દખ્ય ( ? ) એ વીજેરે બીજા કેટલાક દેશો છે. ૧

સૌ—અવસ્તામાં કયા પાહાડોનાં નામ મળે છે ?

જૌ—અવસ્તામાં ૨૨૪૪ પાહાડોની સંખ્યા જણાવેલી છે તેમાંના કેટલાકનાં નામ:—હરખેરેજ-ધતિ ( અલખુર્જ, ) હુકેરે, ખનવંત્, રઅવંત્, અસ્નવંત, હિંદ, અરેન્નુર, ઉશીંચ, એરેલ્ક્ય, એ વિજેરે બીજા. ૨

સૌ—અવસ્તામાં કયા કયા દર્યાનાં નામો આવેછે?

જૌ—વોહરકશ, કાંસું, પુધતિક, એવાં નામો આવે છે.

સૌ—અવસ્તામાં કઈ નદીઓનાં નામ મળે છે ?

જૌ—અર્દી, દાધતિ, રંધા, ચેચસ્ત, વીતંગુહધતિ વિજેરે બીજા કેટલીકનાં નામો મળે છે.

સૌ—પેહેલવેહેલી વસ્તી કયાં અને કયાં શહેરમાં થઈ ?

જૌ—ધરાન દેશનાં ધરાનવેજ નામનાં શહેરમાં પેહેલવેહેલી વસ્તી થઈ હતી, પછી વસ્તીનો વધારો જેમ જેમ થતો ગયો તેમ તેમ લોકો બીજાં શહેરમાં જઈ વસ્યાં, એ વીશેનો ખોલાસો વંદીદાદની પેહેલી પરગરદમાં આવે છે.

૧ ફરવરદીન યસ્ત. ૫. ૧૪૩ મો.

૨ જમ્યાદ યસ્ત ક. ૧ થી તે ૭ સુધી.

સૌ-અવસ્તા પ્રમાણે ધરાન કયા ખંડમાં આવેલું છે ?

જૌ-અનિરથબામી નામના ખંડમાં છે.

સૌ-ધરાન શબ્દનો અર્થ શું ?

જૌ-ધરાન એટલે દીનદાર તથા ભલા લોકોનું રહેઠાણ.

સૌ-કુન્યામાં પેહેલું આદમી કોણુ પેદા થયું હતું ?

જૌ-ગયોમરદન ( ગયોમર્દ )

સૌ-એ શબ્દનો અર્થ શું ?

જૌ-મરવા લાયક જંદગી અથવા ખાકી જંદગી ધરાવનાર.

સૌ-ગયોમર્દને વાસ્તે અવસ્તામાં કંઈ લખાણુ આવેલું છે ?

જૌ-અવસ્તામાં તેને વીશે એમ આવે છે કે સઘળા ધરાનીઓનો તે બાપ હતો એટલે કે ધરાનીઓ તેનાથી ઉતરેલા હતા અને અહુરમઝદની પેહેલવેહેલી શીખામણુ તેણે સાંભળી હતી.

સૌ-ગયોમર્દ કયો ધર્મ પાલતો હતો ?

જૌ-મજ્ઞદીયસ્ની ધર્મ યાને ખાદાને માનવાનો ધર્મ પાલતો હતો.

સૌ-આપણા વડવાઓ કયાં વસ્તા હતા ?

જૌ-ધરાન દેશમાં.

સૌ-આપણને ' પારસી ' શા ઉપરથી કહે છે ?

૪૦-ધરાનમાં સાસાન્યાન તોખમના પાદશાહ અરદેશીરે પોતાની મુખ્ય રાજધાની ‘પાર્સ’ નામનાં શેહરમાં સ્થાપી હતી તે શેહર ઉપરથી આપણને ‘પારસી’ કરીને કહે છે.

૨૦-અસલી ધરાનીઓ કેવી રીતની હિંદગી ગુજરતા હતા ?

૪૦-પહેલાં તેઓ શીકાર મારીને તથા ફલ ફલાદી ખાઈને પોતાનું ગુજરાન કરતા હતા, પછી તેમાં સુધારો કરીને ગાય ઢોરોને પાલીને તેઓના કુદ ઉપર ગુજરાન કરવા લાગા અને એવી રીતે ભરવાડી અવસ્થામાં દહાડા કાઢતા હતા; પછી તેઓએ ખેતી કરવા માંડી અને અનાજથી પોતાનું ગુજરાન કરવા લાગા તેથી અનાજ તથા ખેતીની સંભાળ રાખવાને તેઓને એકજ ઠેકાણે રહેઠાંણુ કરીને રહેવું પડ્યું, પણ એનાં આગમ્ય તેઓ એક જગાએથી બીજી જગાએ શેકારને માટે ભટકતા હતા.

૨૦-અસલના ધરાંની પોતાના બચ્ચાંઓને કેવી રીતની કેલવણી આપતા હતા ?

૪૦-તેઓ પોતાનાં બચ્ચાંઓને ભણેલા લાયક દસ્તુરના હાથમાં સોંપતા હતા અને ઘણીક તરેહની સારી તરબીઅત આપતા હતા પણ મુખ્ય કરીને તેઓને સાર્યું બોલતાં, ઘોડાપર બેસી બાણતાં શીખવતા હતા અને લડાઈમાં જોઈતી તાલીમ આપતા હતા.

સૌ-આગલા ઇરાની પાદશાહો પોતાનો સને કેમ ગણુતા હતા ?

જૌ-દરેક પાદશાહ જ્યારે તખ્ત ઉપર આવતો ત્યારે નવેસરથી પોતાનાં રાજનો સને ગણુતો હતો.

સૌ-જરતોશ્તી પાદશાહોના વખતમાં કોઈ શખ્સ ગુનાહ કરે તો તેને કેવી રીતની સજા થતી હતી?

જૌ-જેમ હાલના વખતમાં ગુનેહગારને 'જેલ' માં મોકલીને કામ કરાવેછે તેમ રસ્તા સમારવા, પુણ્ય બાંધવા, તથા ધર્મનાં મકાનોમાં જોઈતી ચીજો પુરી પાડવાની તેઓને ફરજ પાડતા હતા જેમકે આતશ બેહરામને સાડી લાકડાં કપાવીને તેના ભારા મંગાવતા અને એ વિગેરે બીજાં લોક ઉપયોગી કામો તેઓ પાસે કરાવતા હતા.

સૌ-ઇરાનમાં પેગંબર સાહેબ જરતોશ્તના વખતમાં કયાં કયાં ખાનદાનો વખણાયલાં હતાં ?

જૌ-સ્પિતમાનનું, હવોવનું, અને નોદરનું ખાનદાન.

સૌ-સ્પિતમાનનાં ખાનદાનમાં કયા વખણાયલા પુરૂષો હતા ?

જૌ-જરતોશ્ત, મેદીઓમાહ, પોરોશસ્પ, પેતેરસ્પ વિગેરે.

સૌ-હવોવના ખાનદાનમાં કયા પુરૂષો વખણાયલા હતા ?

જૌ-જામાસ્પ ફરશોસ્ત, જરતોશ્તની ઝારત હવોવી ઇત્યાદિ.

સૌ—નોદરના ખાનદાનમાં કોણ હતા ?

જૌ—તુમ, અઉર્વતસ્પ (લોહરાસ્પ), વીશ્તાસ્પ (કચ્છે ગુશ્તાસ્પ) ઇત્યાદિ.

સૌ—ઈરાનમાં કયા કયા વંશના પાદશાહો રાજ કરી ગયા હતા ?

જૌ—પાંગ વંશના પાદશાહો રાજ કરી ગયા છે જેવાકે પેશદાદયાન, કેઆન્યાન, હખામન્યાન, અશકાન્યાન અને સાસાન્યાન.

સૌ—જમશેદ પાદશાહનું રાજ કેવી રીતનું હતું ?

જૌ—ઘણી આબાદી ભરેલું હતું તેના વખતમાં મરકી રોગ તાવ વિગેરે દુઃખો નહીં હતાં. એના વખતમાં રૈયતને હરેક મકારનું સુખ હતું.

સૌ—જમશેદના બાપનું નામ શું ?

જૌ—વીવંધાન.

સૌ—જમશેદ પાદશાહે પોતાની વસ્તીના માણસોના કેટલા ભાગ કીધા હતા ?

જૌ—ચાર ભાગ કીધા હતા—પહેલામાં અથોરનાન એટલે દાનાવ દસ્તુરો તથા મોખેદો હતા, બીજામાં રથેસ્તાર એટલે પાદશાહ પેહલવાન તથા સીપાઈઓ હતા ! ત્રિજામાં વાસ્તીઓસ એટલે ખેડુત લોકો હતા, ચોથામાં હુતોક્ષ એટલે વેપાર વણજ વિગેરે ધંધો કરનારા લોકો હતા.

સૌ—જમશેદ જે ગુફા બનાવ્યા હતા તેનું નામ શું ?

જૌ—વરે જમ કદે.



સૌ-એ ગુફા બાંધવાનું કારણ શું ?

જૌ-દુન્યામાં વરસાદ તથા ખરફથી એક ભારે ખરાબી થનાર હતી તેની અગમચેતી પાદશાહ જમશેદને થઈ હતી જેથી તેણે એક બચાવ ભરેલી જગા બાંધીને તેમાં સારી ખસલતનાં લોકો, સારાં ઝાડ પાનો, જનવરો અને પક્ષીઓનો જમાવ કરી રાખ્યા હતા અને પછી તે ભારે ખરાબી જે દુન્યાની ઉપર એક મોટી રેલ આવવાથી થઈ હતી તે દુર થવા પછી તે ગુફા માંહેલાં માણસોથી દુન્યા પાછી શરૂ થઈ હતી. <sup>૧</sup>

સૌ-જમશેદના વખતમાં આપણા ધર્મને લગતી શું નીશાનીઓ હતી ?

જૌ-સુદરેહ તથા કુસ્તી જમશેદના વખતથી ચાલુ થઈ હતી.

સૌ-અવસ્તા પ્રમાણે જમશેદ કેટલાં વરસ રાજ કરીયું ?

જૌ-૧૦૦૦ વરસ સુધી.

સૌ-પાછલથી જમશેદ પાદશાહની કેવી અવસ્થા થઈ ?

જૌ-પહેલાં તો એણે ઘણી જાહોજલાલી ભરેલી રીતે રાજ કરીયું હતું પણ પાછલા વખતમાં તે જુઠા સખ્તો વાપરવા લાગ્યા તેથી અને મગરૂરી ઘણી કરવા લાગ્યા તેથી તેની સઘલી કીર્તિ જતી રહી. <sup>૨</sup>

**સૌ-**તુર્કસ્તાનના કયા પાદશાહો ધરાનના કદા દુશમન હતા? અને અવસ્તામાં આવતાં તેઓનાં નામો જણાવો?

**જૌ-**અફરાસ્યાબ અને અર્જસ્પ જેઓને અવસ્તામાં કંધસે અને અરેજત્તઅસ્પ કરીને કહે છે.

**સૌ-**કયા કયા વખણાયલા પાદશાહ તથા પુરૂષોએ બંદગી કીધી હતી અને તેઓને શું શું મોરાદ હાંશેલ થઈ હતી?

**જૌ-**હોશંગ, તેહમુરસ, જમશેદ, જોહાક, રેદુન, ફેરૈસાસ્પ, અફરાસ્યાબ, કાવુસ, કેબુશર, તુસ પેહલવાન, વેસેના છોકરાઓ, વફરોનવાજ, જમાસ્પ, અબવજદના છોકરાઓ, નોદરનાં ખાનદાનનો વીસ્તઉરુશ, ગોસ્ત રૂયાંન, જરતોશ્ત, કએ વીશ્તાસ્પ, જરીર, અર્જસ્પ, હોમ ફાશ્મી, પાદશાહ અઉર્વેસાર અને બીજા પેહલવાનોએ બંદગી કીધી હતી.

**સૌ-**કઈ કઈ વખણાયલી ઝોરતોએ બંદગી કીધી હતી?

**જૌ-**હુતોશી (ગુશ્તાસ્પની બાતુ) અને હવેવી (જરતોશ્તની બાયડી)

**સૌ-**હોશંગે બંદગી કીધી તેમાં તેણે શું મોરાદ ચાહી હતી?

**જૌ-**હું સર્વથી સરસ પાદશાહ થાઉં અને જહુગરો, દેવો અને જીલમગાર માણુસોને હું ઠાહું તથા માજંદરાનના દેવોનો નાશ કરું અને બીજું

એવું માંગ્યું કે સઘળા દેવો મારીથી બીહીને મને તાપે થાય પણ હું તેઓથી બીહીને તાપે નહીં થાઉં.

**સૌ—**તેહમુરસે બંદગી કરીને શું માંગ્યું હતું ?

**જૌ—**હું સઘળા દેવો, જહગરો અને જીલમગાર માણસોને દુર કરું અને ત્રીસ વરસ સુધી અંત્રમધન્યુશને મારો ઘોડો કરીને તેની ઉપર હું બેસી રૂં.

**સૌ—**‘અંત્રમધન્યુશને મારો ઘોડો કરું’ એટલે શું ?

**જૌ—**એટલે અંત્રમધન્યુશ જે દુન્યાનો નાશ કરનાર છે તેને લગતા ખુરા હવસો જે મારાં દીલમાં હોય તેને દાબી નાખું અને મારા ઉપર રાવવા નહીં દેઉં.

**સૌ—**જમશેદે બંદગી કીધી ત્યારે તેણે શું મોરાદ ચાહી ?

**જૌ—**હું સૌથી સરસ પાદશાહ થાઉં અને જહગર, જીલમગાર માણસોને તથા દેવોને મારું અને દેવોની દોલત, રાયદો, તૃપ્તી અને વૃદ્ધિ છીનવી લેઉં અને અહુરમજ્દની પેદાયશમાં ટોલાંની વૃદ્ધિ કરું, માણસોને વગર દુઃખના કરું અને અહુરમજ્દની પેદાયશમાંથી ભુખ, તરશ, તાપ, સરદી, ખુબાપો અને મોત એ બધાંને દુર કરું અને જ્યાં સુધી હું પાદશાહી કરું ત્યાંસુધી માણસો તથા ઢોરોને સુખી હાલતમાં રાખું.

**સૌ—**જેહાકે બંદગી કીધી તેમાં તેણે શું મોરાદ માગી ?

૪૦-તેણે એવું ચાહ્યું કે દુન્યાનાં સઘળાં માણસોને મારી નાખું પણ તેની મોરાદ પ્રમાણે તેને મલ્યુ નહીં.

૪૦-ફરેદુને બંદગી કરીને શું માંગ્યું ?

૪૦-તેણે એવું ચાહ્યું કે જુલમગાર જોહાક જે દુન્યાનો નાશ કરે છે તેને હું મારું અને તેના જુલમને દુર કરું અને તે ( જોહાક ) જમશેદ પાદશાહનાં ખાનદાનની બે આરતો શેહરનાજ અને અરનવાજને લુટી લઈ ગયા છે તેઓને હું છોડવી લઈ આવું.

૪૦-ફરેસાસ્પે બંદગી કરતાં શું મોરાદ ઈચ્છી હતી ?

૪૦-ગંધર્વ નામનો જોરાવર દેવ છે તેને હું મારું અને મારા ભાઈ ઉર્વાક્ષને હિતાસ્પ નામના શપ્તે મારી નાખ્યોછે તેના કીનામાં હું તેને મારું.

૪૦-અફરાસ્યાબે બંદગી કરવામાં શું મોરાદ ચાહી ?

૪૦-તેણે એવું ચાહ્યું કે ઇરાન દેશનાં લોકોની કીર્તિ હું છીનવી લેઉં પણ તેના માગવા પ્રમાણે તેની મોરાદ હાંસેલ થઈ નહીં.

૪૦-કાવુસે બંદગી કરીને શું માંગ્યું ?

૪૦-હું સૌથી સરમ પાદશાહ થાઉં અને જુલમગાર માણસો, જહુગરો અને દેવોને મારી હટાવું.

૪૦-ફેખુશાર્એ બંદગી કીધી તેના બદલામાં શું મોરાદ માગી ?

૪૦-તેણે એવું માગ્યું કે હું સઘળા જનદુગર, દેવ તથા જીલમગર માણસોનો નાશ કરું અને સૌથી સરસ ઘોડેસવાર થાઉં અને તુરાંની અફરાસ્યાબ જે મારી સામે લડવા આવેછે તેને હું મારી હટાવું, અને જીલમથી માર્યા ગયલા સ્યાવક્ષ અને અગ્રેર-સનો તેના ઉપર કીનો લઉં.

સૌ-તુસ પેહલવાને બંદગી કરીને શું માંગ્યું ?

૪૦-હું 'ક્ષત્રસૌક' દરવાજા આગલ 'વેસેના' છોકરાઓને મારું અને તુરાન દેશના લોકોને લડાઈમાં મારી હટાવું.

સૌ-વેસેના છોકરાઓએ (હોમાન અને બારમાને) શું મોરારૂ ચાહી ?

૪૦-તુસ પેહલવાનને લડાઈમાં હમો મારીએ અને ઈરાન દેશના લોકોને મારી હટાવ્યે, પણ તેઓની તે મોરારૂ બર આવી નહીં.

સૌ-વફરોનવાજે બંદગીના બદલામાં શું મોરારૂ માગી ?

૪૦-તેણે એવું માગ્યું કે હું મારા રસ્તામાંથી જીલો પડ્યો છું ત્યાંથી મારે ઘર સહી સલામત પોહાયું તેવું થાય.

સૌ-જમારપે બંદગી કીવી તેનો બદલો શું માગ્યો ?

૪૦-તેણે એવું માગ્યું કે જેમ આગલા ઈરાનીઓ કીર્તિભરેલાં કામો કરી ગયા છે તેમ હું પણ કરું.

અને દુશ્મનોનું લશકર આવે તેની આગમચેતી મને મલે.

**સૌ-**અપવજ્ઞના છોકરાઓએ બંદગી કરીને શું ઇચ્છ્યું ?

**જૌ-**તુરાની લોકોનો જીલમગાર ટોલો, જે દાનવ નામનો છે તેઓને હમે મારી હઠાવ્યે.

**સૌ-**નોદરનાં ખાનદાનના વીસ્તરૂપે (તુસના બાઈગસ્તહમે) બંદગી કીધી તેમાં શું મોરાદ માગી ?

**જૌ-**તેણે એવું ચાહ્યું કે મારાં માથાં ઉપર જેટલા બાલ છે તેટલા દેવોને મેં માર્યા છે તેથી વીતંગુહધતિ નદીની પછવાડેના બિયાંખાન જંગલને તું આબાદ કર.

**સૌ-**અશો જરતોશ્તે બંદગી કીધી તેમાં શું મોરાદ ચાહી ?

**જૌ-**ગ્રોહરાસ્પના છોકરા કએ ગુશ્તાસ્પને દીન ઉપર એકમત થવાને, એક સરખું બોલવાને, અને દીન પ્રમાણે કામ કરવાને હું ઉશકેડું અને બીજી એવી ખાહેશ જાણાવી કે કએ ગુશ્તાસ્પની બાતું હુતોશી મારી દીન કબુલ કરે અને તે શીખીને તેનો ફેલાવો કરે અને મારી દીનની કીર્તી જાહેર કરે.

**સૌ-**કેઆની ગુશ્તાસ્પે બંદગીમાં શું મોરાદ ચાહી ?

**જૌ-**દેવની આરાધના કરનાર અજ્ઞસ્પને અને બીજાં પુરાં પાપી માણસોને હું મારું અને વીસ્પથૌર્વીના છોકરાઓને હું લઠાઈમાં મારી હઠાવું.

સૌ-ગુરતાસ્પના ભાઈ જરીરે બંદગી કરીને શું માગ્યું ?

જૌ-દેવની આરાધના કરનાર અર્જસ્પને અને બીજા તેના ખુરા સાથીઓને લડાઈમાં હું હરાવું.

સૌ-તુર્કસ્તાનના પાદશાહ અર્જસ્પે બંદગીમાં શું ચાહ્યું.

જૌ-કેઆની ગુરતાસ્પને અને તેના ભાઈ જરીરને તથા સઘળા ઇરાન દેશના લોકોને મારું પણુ તેની મોરાદ બર આવી નહીં.

સૌ-હોમ ફાશ્મીએ શું માગ્યું ?

જૌ-હું વાતકી તુરાની અફરાસ્યાબને બાંધું અને કેદ કરીને કેબુશરની નજદીક લઈ જઈ કે કેબુશર તેને જીલમથી માર્યા ગયલા સ્યાવક્ષ અને અગ્રેસના કીનામાં મારે.

સૌ-પાદશાહ અર્વસારે બંદગીમાં શું મોરાદ ચાહી ?

જૌ-કેબુશર મને લડાઈમાં મારે નહીં અને હું કેબુશરના હાથમાંથી છટકી જઈ.

સૌ-બીજા પેહલવાનોએ બંદગી કરીને શું બદલો માંગ્યો હતો ?

જૌ-ઘોડા ઉપર બેસીને લડાઈમાં જતાં પોતાના ઘોડાને માટે જોર અને પોતાનાં તનને માટે તંદારસ્તી ચાહી અને દુશમનો ઉપર ક્રોધ મેલવાનું માગ્યું.

**સૌ-**ગુસ્તાસ્પની બાનુ હુતોશીએ બંદગીનો શું બદલો માગ્યો ?

**જૌ-**હું મારા ઘણી ગુસ્તાસ્પનાં ઘરમાં ઘણી વાહાલી અને માન પામેલી થાઉં અને મારા ઉપર મારો ભરથાર હેંત રાખે.

**સૌ-**જરતોશતની બાયડી હવેલીએ શું મોરાદ ચાહી ?

**જૌ-**મારો ઘણી અશો જરતોશત ઘણો બખતાવર થાય અને મજદીયસ્ની દીન ફેલાવવામાં તે ફતેહ મેલવે.

**સૌ-**આ ઉપલાં વર્ણુન ઉપરથી તમો શું સાર કાઢો છો ?

**જૌ-**કેટલાક પાદશાહ તથા પેહેલવાનો અને કેટલીક પાક ઓરતો વીશેનાં ખ્યાનથી હમો વાકેફ થયાં અને તેઓનાં સારાં કામોનો હમોને ધડો મલ્યો.

**સૌ-**એ સિવાય કંઈ બીજો સાર કાઢશો ?

**જૌ-**પાક ઓદાતાલાની બંદગી કરતી વખતે પાક દયાનત અને ખરાં અંતઃકરણથી આપણું તથા બીજાઓનું ભલું કરવાની જે મોરાદ માગીએ તે ઓદાતાલા બર લાવેછે પણ ખુરા વીચારથી કોઈનું ખરાબ કરવાની નેમથી માંગેલી મોરાદ બર આવતી નથી.

**સૌ-**આપણું અસલ વતન ધરાન છોડીને હીંદુસ્થાનમાં આવવાનું કારણ શું ?



૪૦-આરબ લોકો સાથે લડાઈ થવાથી આપણું રાજ જતું રહ્યું અને મુસલમાનોનું રાજ થવાથી ઘણો જીલમ ગુજરવા લાગો તેમાંથી આપણા પ્યારા અને પાક ધર્મનો બચાવ કરવા સારૂ આપણું પ્યારું વતન તથા આપણી માલમતા છોડી દઈને આપણે હિંદુસ્તાનમાં આવી વસ્યા.

૨૦-ઈરાન છોડ્યું તેની આગમજ આપણો છેલ્લો પાદશાહ કોણ હતો ?

૪૦-સાસાની તોખમનો યજ્ઞદેવદ્ બીન શેહેરીઆર હતો કે જેની હકુમતના વરસને આપણે યજ્ઞદેવદ્દી સનેને નામે આલખીએ છીએ જે સને આજે ૧૨૫૯ મે છે.

૨૦-ઈરાન છોડ્યા પછી આપણે કયાં કયાં રહેતા આવ્યા ?

૪૦-થોડોક વખત સુધી 'હિરમજદ્' બંદરમાં રહીને 'દીવ' બંદરમાં આવ્યા ત્યારપછી ઘણીક મુદત સુધી સંજાણુમાં રહ્યા અને પછી નવસારી, સુરત, અંકલેશ્વર, ભરૂચ અને ખંખાત વિગેરે બીજાં શેહરોમાં જેમ સવલ પડતું ગયું તેમ જઈ વસ્યા જ્યાં આજ સુધી આપણાં મેહેરબાન માહારાણીજીના અદલ રાજમાં આપણા ધર્મને બંચાવી રાખી સુખ ભોગવતા રહેજીએ છીએ.

## પરચુટણ બાબદો વીશે.

—૦૦—

સૌ—હરેક કામનું મંડાણ કરતાં અથવા કેડે બાહાર જતી વેલાએ શું યાદ કરવું જોઈએ ?

જૌ—પાક પરવદેગારનાં નામને યાદ કરીને એક યથા—અહુ-વઘર્યો ભણવી જોઈએ.

સૌ—સઘળી પેદાયશમાં ખોદાતાલાની સર્વથી ઉત્તમ પેદાયશ કઈ છે ?

જૌ—માણસ જાત.

સૌ—માણસ જાતમાં કેઈ ચીજ એવી છે કે તેથી તે બધી પેદાયશમાં ઉત્તમ દરજ્જે ભોગવે છે ?

જૌ—અકકલ અને વાચા.

સૌ—અકકલની ઉપર કયો ફરેશતો મુવકલ છે ?

જૌ—એહમન અમશાસ્પંદ.

સૌ—અકકલ કેટલી જાતની છે ?

જૌ—એ જાતની—પેહેલી આસ્નીદ ખેરદ એટલે કે જે અકકલ જનમતાંનિવાર કુદરતી મજેછે તે. બીજી ગોશો સુતેખેરદ એટલે કે જે અકકલ બીજાનું સાંભળીને તથા ઉસ્તાદ પાસે એલમ શીખીને મેળવેલી હોય તે.

સૌ—માણસના બદનમાં જે ગોબી પાંચ તત્વ મુકેલાં છે તેનાં નામ શું ?

જૌ—અહુ, દએન, બચોધ, ઉર્વનૂ અને ફવધી.

સૌ—એ બોલનો અર્થ શું ?

૪૦-અહુ એટલે આપણી ખસલતોને ચલાવનારી શક્તી, દએન એટલે આપણું અંતઃકરણ, બ-આધ એટલે બુદ્ધિ, ઉર્વનૂ એટલે જીવ અને કવધી એટલે જીવને જોદાઈ માર્ગ ઉપર ચાલવાને ઉશકેરનારી શક્તી.

સ૦-રીસ્તાએજ ( કેઆમત ) એટલે શું અને તે કયારે થશે ?

૪૦-દુન્યાની આજેરી આવશે ત્યારે બધાં યુજરેલાં માણસોને પાછાં ઉભાં કરવામાં આવશે અને આ શરીર ધરાવનાર દુન્યાને નવેસરથી ચાલુ કરવામાં આવશે અને તે વખતના લોકો ફરેશતાઈ ખસલતના થશે. એ વખતને રીસ્તાએજ કહે છે.

સ૦-રીસ્તાએજ કોણની મારફતે થશે.

૪૦-છેલ્લો પેગંબર જે સાબ્યોસ થનાર છે તેની મારફતે થશે.

સ૦-આપણાથી કાંઈ ગુનાહ થયો હોય તો શું કરવું ?

૪૦-જો ગુનાહ અંજાણપણે થયો હોય તો તે વીશેનો પસ્તાવો જોદાની હજુરમાં પોતાનાં ખરાં અંતઃકરણથી કરવો અને ફરીથી તેવો ગુનાહ નહીં કરવાની કબુલાત આપવી.

સ૦-જાણી જોઈને ગુનાહ કીધો હોય તો તેની માફી મળે કે ?

૪૦-નહીજ ; અંજાણપણે ગુનાહ થયો હોય તેજ પાક પરવરદગાર માફ કરે છે. જાણીબુજીને

ગુનાહ કરીઆ કરીએ તો પસ્તાવો કીધાથી માફી મલતી નથી.

૨૧૦-ખેહિશ્ત અને દાજખને વાસ્તે અવસ્તામાં શું બોલો આવેલા છે ?

૧૪૦-ખેહિશ્તનો બોલ ‘વહિશ્તેમ્ અહુમ્’ અને દાજખનો બોલ ‘દ્રુજે દેમાન.’

૨૧૦-અયોરનાન, હમકારા, દસ્તુર, નોરોજ, દરેમેહર અને દખમું એ બોલો વીશે શું જાણો છો?

૧૪૦-અયોરનાન, એ એક ટોલાનું નામ છે કે જેમાં દસ્તુર તથા મોખેદા હોય છે જેઓ દીનનો એલમ શીખેલા હોય અને રાત દહાડો અભ્યાસ કરીને પોતાની દીનનો એલમ બીજાઓને શીખવવાને કોશેશ કરતા હોય તેઓને કહે છે ; હમકારા એટલે દરેક ફરેશ્તાને મદદગાર થઈને સાથે કામ કરનારા ફરેશ્તાઓ જેવાકે અરદીખેહશ્ત, આદર, સરોશ, ખેહેરામ અને એ વિગેરે બીજા છે ; દસ્તુર એટલે દીનને લગતા હોકમ ફરમાવનાર ધર્મગુરુ ; નોરોજ એટલે વરસનો નવો દહાડો ; દરેમેહર એટલે બંદગી કરવાને તથા ધર્મની ક્રિયા કરવાને હેડવેલું પાક મકાન ; દખમું એટલે ગુજરેલાંઓની લાસને ઠેકાણે પાડવાને ઉંચી ટેકરી ઉપર કીધેલી અલાહેદી જગા.

૨૧૦-જો કોઈ પારકા ધર્મવાલો શખસ આપણા ધર્મમાં આવવા માંગે તો લેવો કે નહીં ?

જા૦-હાજી; આપણા ધર્મને લગતી સઘળી વાકેફગારી આપીને તેને દાખલ કરવો.

સા૦-કોઈ જુદદીન શખસ તમોને કહે કે તમો ખુતપરસ્ત છો તો તેનો જવાબ શું આપશો ?

જા૦-અમારા લોકો પુતલાંની પુજા કરતા નથી તેમજ આગલા ધરાનીઆ બી પુતલાંઆ પુજતા ન હતા બલકે પુતલાં પુજવાને અમારી દીનમાં ઘણું ગુનાહભરેલું ગણેલું છે અને હમો તો નુરી કેબલાની સામે માત્ર એકજ ખોદાની પરસ્તેશ કરીએ છીએ તેથીજ હમો યજ્ઞદાંપરસ્ત કેહેવાઈએ છીએ.

સા૦-કયા તારા મોટા ગણાયલા છે ?

જા૦-તેશ્તર, વનંત, સતવેશ, અને હપ્તોરંગ.

સા૦-વરસાદ લાવનાર કયો ફરેશ્તો છે ?

જા૦-તેશ્તર તીર યજ્ઞદ.

સા૦-તેશ્તરની સાંમે થતો કયો દેવ છે ?

જા૦-અપોશ નામનો દેવ.

સા૦-અવસ્તામાં કેટલી જાતના ખોરેહ (નુર) અથવા કીર્તિનાં નામો આવેલાં છે ?

જા૦-‘અર્ધનામ્ ખરેનો’ એટલે ધરાનીઆનું ખોરેહ અથવા કીર્તિ, ‘કવેમ્ખરેનો’ એટલે કયાનીઆનું ખોરેહ, ‘અખરેતખરેનો’ એટલે અયોરનાનોનું ખોરેહ, ‘જરથુશ્ત્ર ખરેનો’ એટલે જરતોશ્તનું ખોરેહ, અને ‘યમખરેનો’ એટલે જમશેદનું ખોરેહ.

સૌ—આપણે કેટલી જાતના આતશોની સન-મુખ ઉભા રહીને બંદગી કરીએ છીએ ? તેઓના નામ અને દુક બયાન કહો ?

જૌ—હાલમાં આપણે ત્રણ આતશોની સનમુખ ઉભા રહીને બંદગી કરીએ છીએ—(૧) આતશ ખેહરામ, (૨) આતશ આદરાન, (૩) આતશ દાદગાહ; આતશ ખેહરામ તે આપા શેહરને માટે કેબલો કરવાને ક્રિયા કરીને બનાવેલો આતશ; આતશ આદરાન તે મોહલ્લાના લોકોને સારું બંદગી કરવાને ક્રિયાથી બનાવેલો આતશ, અને આતશ દાદગાહ તે આપણા ઘરનો આતશ.

સૌ—ખેરદાદસાલ યાને ફરવરદીન મહીનો ને ખેરદાદ રોજે કયા જાણવાજોગ બનાવો બન્યા હતા ?

જૌ—એ દીવસે કેટલાક વખણાયલા પુરૂષોનો જન્મ થયો હતો જેવા કે જમશેદ, ફરેદુન અને આપણા પેગંબર હજરત જરતોશ્તનો પણ જન્મ થયો હતો. કેબુશર પાદશાહે ધરાનના કટ્ટા વેરી અફરાસ્યાબને મારી નાખ્યો હતો.

સૌ—ફરવરદગાન એટલે શું અને તેનાં કેટલા દાહોડા છે ?

જૌ—ફરવરદગાન એટલે જે દાહોડા ઉપર અશોકરો આ દુન્યાંમા આવે છે તેને કહે છે અને તે દશ દીવસ છે. અસ્પંદાદ મહીનો ને આસ્તાદ રોજથી તે વહીશ્તોયશ્ત ગાથાનાં દીવસ સુધી.

---

૧ ફરવદીન યસ્ત ફ. ૪૯ થી પર સુધી.

સૌ-તે દીવસો ઉપર શું કરવું જોઈયે ?

જૌ-તે દીવસો ઉપર સોનું ખાનું, મીઠા, ઘંતિયાદી તેઓની નૈયતે ધન્યવત્ત્વ જોઈયે તથા આપણે આપણી સઘળી ફરજો બજાવવી જોઈયે.

સૌ-તે દીવસો ઉપર આપણે શું ફરજો બજાવવી જોઈયે ?

જૌ-આખાં વરસમાં અંજાણુપણે જે જે ગુનાહ થયા હોય તેનો પસ્તાવો કરીને ખોદા પાસે માફ માગવી. અને તે દીવસો ઘણી ખુશી રામશની સાથે બંદગી, સ્તુતી અને પરહેજગારીમાં ગુજારવા જોઈયે.

સૌ-તે દીવસો ઉપર કંઈ કંઈ બંદગીઓ અગતની છે ?

જૌ-એ દસ દીવસનાં પહેલા પાંચ દીવસમાં યજ્ઞશનેનો 'ફરામરોદ' નામનો હા ભણવો જોઈયે. અને તે ભણતાં ન આવડે તો ૧૨૦૦ અષ્ટમવોહુ ભણવી જોઈયે, અને છેલા પાંચ દાહાડા જે ગાથાનાં દીવસો છે તેમાં દરેક ગાથાને દાહાડે તેને લગતા ગાથાના હા ભણવા જોઈયે અને તે ન આવડે તો ૧૨૦૦ યથાઅહુ વધર્યો ભણવી જોઈયે, અને એ વીજેરે બીજા અવસ્તાનાં કલાંમો પણ ભણે તો તેથી ઘણો સવાબ હાંસેલ થાય છે.

સૌ-આશીરવાદ એટલે શું અને તે ફોણ ભણે છે ?

૪૦-પરણુતાં જોડાંની આગલ બે મોખેદા તે જોડાંને પોતાના આખા ભવમાં કેમ વર્તવું તે વીશે સમજ આપે છે તથા તેને કેટલીક તરેહની કુવા દે છે, તેને આશીરવાદ કહે છે. તેમજ કોઈ બી વખત કોઈને નેક કુવા ચાહાવી તેને બી આશીરવાદ કહે છે.

---

“અઝોતા ગેઉશ્ આઈશ્ વહિશતા અવઝેનતા સૂચા મનંદા.”

આ સઘલી ઉત્તમ (બાબદો) તમો કાન ધરીને સાં-ભલો અને આંખની કીકીએ તથા મને કરીને જોવો (જેથી)

“જમ્યાત્ વો વંઘોત્ વંઘો, મા વો જમ્યાત્ અકાત્ અશો, મા મે જમ્યાત્ અકાત્ અશો.”

તમોને ભલાઓની ભલાઈ પોહોંચે (અને) ખુરાઓની મુરાઈ તમોને નહીં પોહોંચે (તેમજ) મને પણ ખુરાઓની મુરાઈ નહીં પોહોંચે.

સ મા મ.



**આ પુસ્તક માટે વર્તમાન પત્રોએ તથા  
બીજા સાહેબોએ આપેલા મતનો સાર.**



મજગામ તા. ૮ મી દીસેમબર ૧૮૭૬.

**દીન દોસ્ત શેઠજી સાહેબ એદલજી ફેરસારપજી  
આંટીઆ  
સાહેબ,**

તમારી મેહરબાની ભરેલી ચીઠી તા. ૬ થીની લખેલી સાથે  
ચોપાનીઉ એક નામે જરતોશતી ધરમ શીક્ષકનું 'મોકલીઉ' છે તે વાચી-  
આથી હુમુને ઘણીજ ખુશી ઉપજી છે. એ નાંધલી કીતાબ વીશે હુમારો  
આધીન વીચાર એ છે કે આપણા ટોલાના નામદાર સાહેબો છોકરાઓની  
તથા છોકરીઓની નીશાલોમાં એ કીતાબ દાખલ કરશે તો નાંધલી વચનાં  
બાલકોની બુધીમાં ધરમ સંબંધી જ્ઞાનનો સારો ફેલાવો થશે એટલુંજ  
નહી પણ પોતાના પત્રોતર ધરમનું ધણું જ્ઞાન મલીઆથી પોતાના  
પેદાના કરનારને ખોછાણવાનો ખરો મારગ હાંસલ થશે તથા પોતાના  
બરહુક પેશંમબર સાહેબ સત જરતોશતની ખરી દીન તથા રાહનું માર્ગની  
સમજ પડશે અને તેથી કરીને કુમલી વચના બાલકોનાં મન ઉપર મન  
માંગતી રીતે ધરમની સારી અસર થશે. તે વાસતે અગત કરીને આપણા  
હુમદીન જરતોશતી ટોલાના સાહેબોને હુમે મજબુત ભલામણ કરીએ  
છીએ કે એ પુસ્તક સરવે ઇસકાલો મધે તથા મદરેશાઓ મધે દાખલ  
કરવામાં મોટો ફાયદો થશે.

સાહેબ,

હું છેઉં તમારો નમનતાઈ ભરેલો શેવક,

**ધનજીભાઈ ફરાંમજી.**

## શરત ગોક્ષતાર.

“ઐરવદ ઐદલલ કેરશાશપલ આંટીઆને શાખાશી ધટે છે કે તેવણું જરતોશતી બાલકેને હાલને જરને વખતે અગતની ખુટ પુરી પાડી આપી છે.....આ ચોપડીમાં ઘણી અગતની બાબતો પુરાકલ ધ્યાન અને તપાસથી લખી છે.....એ ચોપડી દરેક જરતોશતી બાલકે પાતાની “પાકીટ બુક” તરીકે ગજવામાંજ રાખવી ધટે છે, અને તેનો મોટો ફેલાવો થવો જોઈએ છે.....તેવણુંતી હાલની ચોપડીમાં જરતોશતી બાલકેને જે જોઈએ તે છે. એ ચોપડી માતર બચાવ્યાનેજ નહીં પણ ઉમરે પુગેલાનેબી કામની દીસે છે, કેમકે તેમાં કેટલીક ધરમ સંબંધો બાબતો બચાવ કરતાં મોટાં માણસને વધારે કામની અને ધ્યાન આપવાજોગ સમાવેલી છે. જરતોશતી ધરમની માહીતગારીનેા એવાંજ શીખેલા જવાન મોખેદ સાહેબોથી આપણાં લોકોમાં ફેલાવો થવો ધટે છે. નવસારીના આ અધોરનાન ગ્રંથકારની આ પેઢેલી કોશીશને માટે અમે તેમને મુબારકબાદી આપીએ છીએ.”

## મુંબઈ સમાચાર.

“.....ઐરવદ ઐદલલને આ અગતના વધારાનું માન ધટે છે અને તે માનને લાયક થવા સારું ગરંથકરતાની આ ગરંથમંથી દીસતી બાહોશી અને જુદી જુદી કેટલીક ભાષાઓનું જ્ઞાન પુરતાં છે.....ગરંથ કરતાએ રચેલું આ નાનું પુસ્તક સવાલ જવાબના આકારમાં છે; અને તે ધોરણુ સમજ પડતા આકારમાં આ પુસ્તકમાં સિવાયી તેના ઉપયોગીપણામાં વધારો થાય છે.....આવી રીત જર કરીને બાલકેને ઘણી જરની થઈ પડે છે. તેઓની યાદદાસત શકતીનું બલ વધારે તથા વીચાર શકતી ઘણી થોડી હોવાથી તેઓના મગજની અસંપુરણ હાલતમાં સવાલ જવાબો જેટલા કાયદાકારક થઈ પડે તેટલી સરસરાત લખી નાખેલી અથવા મોટી એબારતની કોઈ પણ બાબત થતી નથી.....આવી સરવે પરકારની બારીકી ઐરવદ ઐદલલએ પોતાનાં નાનાં પુસ્તકમાં જલવવાની કોશીશ કરી છે, અને તેમાં ઘણું કરી પાર પડ્યા છે.....આ ગરંથ ભણેલા મોખેદો તથા દસતુરોને પસંદ પડતો થવાને એક દાખલો પુરતો છે તે એકે જરતોશતી તોલાના જાણીતા થયેલા દશતુર પેશોતનજ બેહેરાંમજ સંજ-ણાએ એ ગરંથને તપાસીયા છે, અને તેને માટે તેવણું પોતાની પસંદગી બતાવી છે.....આ નાની ચોપડી બાલકેને માટેજ નહીં પણ જવાનો અને ઉમરે પુગેલાં જરતોશતી મરદ એબારતને પણ ઉપયોગી થયા વીના રેહી નહીં એટલા માટે દરેક પારસી કુટુંબમાં આ નાની ચોપડીનેા ઉપયોગ થાય એવી હુમે! આ વખતે ભલામણુ કરીએ છીએ.”

## જામે જમશેદ.

“.....તે ઉધરતી વચના બાલકોને ઘણી ઉપયોગી થઈ પડે એવી છે. જળી તેના બનાવનારે જરતોશતી ધરમની આ એક અમ-તની ખુટ પુરો પાડી તેની કીમત ફક્ત ચાર આના રાખી છે. આવા ચોપડીની જરતોશતીઓમાં ઘણી ખુટ છે અને તે માટે લાંબા વખતની ફરીયાદો ચાલે છે, એટલા વાસને તેના બનાવનારને તથા બીજાઓને ઉલટ થાય એટલા માટે તેમને ઘટના આસરે આપવા જોઈએ છે.”



## યજ્ઞાં પરશત.

“.....આ ધરમ પુસ્તકમાં મોં આંટીઆએ દરેક જરતોશતી બાલકનેજ નહીં પણ વલી ઉમરે પુરોષો આરતો મરદ વટીકને કામ લાગે એવી જરતોશતી ધરમને લગતી બીનાઓ સમાવી છે અને તે દરેક જરતોશતીનાં ધરમાં વાંચવા લાયક છે. એ ધરમ ૨૬૬નાં મંત્ર બળને એટલો કીમતી છે કે અમે માનીએ છીએ કે તેની છપાયેલી નકલો અતીઆર સુધીમાં સઘણી ખર્ચ જવી જોઈએ અને તેની બીજી આવશ્યકતા પાછી છપાવી જોઈએ.



## અખબારે સોદાગર.

“.....હોમો સરવે જરતોશતીઓને મજબુત બલામણુ કરીએ એ મજબુર એરવદ એદલતની કરેલી ફેરિશ ઉતેજન આપવા તથા પોતાનાં બાલકોને જરતોશતી ધરમને લગતી ફેલવણી આપવા સાથે આએ ચોપડી જરૂર ખરીદ કરવી.....”





## બોહર ખખર.

આ ચોપડી નીચલાં છોકાંણાઓથી મળશે.

મુંખઈ.

કોટમાં--મીં જાંહાંગીરજી બેજનજી કરાણી  
ની "બુકડીપો" નાં ૧૮, ખખર સોટ, કોટ.

„ મીં શાપુરજી કરામજી માદનની  
દુકાને, નાં ૩૩, ખખર ગેટ સોટ.

ધોબીતલાવ--મીં એરગશાહ કરાણીના  
"બુકડીપો"માં યુન્યન પ્રેસની સામે  
ચંદનવાડી-સુનાપોરની ગલીમાં મીં એલજી  
ભરયાનાં ઘરમાં બનાવનાર પાસેથી.

નવસારી.

મીં મનચેરજી એરગજી દેશાઈ પાસેથી મળશે.

દેશાવર ખાતે મંગાવનારાઓએ પોસ્તેજનો  
એક આનો વધુ મોકલવો.

